

STRATEGIENOTA 2021-2025

Samen voor een afvalvrije en schone gemeente

Gorinchem
Hardinxveld-Giessendam
Molenlanden
Vijfheerenlanden

Datum: 11 maart 2021

Ons ideaal

Stel je eens voor: er rijdt in onze regio nooit meer een vuilniswagen naar de afvalverbranding. Afval wordt zoveel mogelijk voorkomen! Afgedankte producten en materialen die desondanks toch vrijkomen worden netjes gescheiden en opgewerkt tot producten en grondstoffen die weer worden hergebruikt in de regio. Een samenleving zonder verspilling van grondstoffen. Een duurzame samenleving dus, waar iedereen prettig leeft en werkt, en waar afval niet meer bestaat.....

Samenvatting

In deze strategienota 2021 – 2025 leggen we de ambities en kaders voor van het nieuwe afval- en grondstoffenbeleid voor de gemeenten Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden en Vijfheerenlanden. Landelijk streeft de overheid naar een 100% circulaire economie in 2050. Dat betekent dat er in 2050 geen (rest)afval meer mag worden verbrand en dat al het afval dat desondanks toch ontstaat, als grondstof wordt teruggewonnen ten behoeve van hergebruik en recycling. Als eerste tussendoel streeft het Rijk naar maximaal 100 kilogram verbrandbaar restafval in het jaar 2020. De laatste keer dat de Waardlanden-gemeenten hun afvalbeleid hebben geactualiseerd was in het kader van het VANG-project in 2014. Met de invoering van 'omgekeerd inzamelen' is de hoeveelheid restafval weliswaar gedaald tot gemiddeld 232 kg (2018), de landelijke doelstelling van maximaal 100 kg bleef echter ver uit zicht. Nieuw beleid is dus noodzakelijk, met een duidelijke focus op het stimuleren van preventie en hoogwaardig hergebruik.

Duurzaam en betaalbaar afvalbeheer

Op basis van de inbreng van bewoners en raadsleden (die bij de totstandkoming van dit plan meerdere keren zijn geraadpleegd) zetten we de komende beleidsperiode sterk in op duurzaamheid (stimuleren van de circulaire economie) en het beheersbaar maken van de kosten. Duurzaam afvalbeheer en kostenbeheersing gaan overigens goed hand in hand. Met de invoering van de verbrandingsbelasting van het Rijk wordt het verbranden van restafval alsmaar duurder. Investeren in meer grondstoffen en minder restafval betekent dus ook besparen op de verbrandingskosten.

Trendbreuk is noodzakelijk

In dit plan is voor de vier Waardlanden-gemeenten een eerste doelstelling neergelegd van maximaal 100 kilogram restafval in 2025. Ervaringen bij andere vergelijkbare gemeenten die hun afval- en grondstoffenbeleid hebben aangepast leert dat de 100 kg doelstelling haalbaar is. Wel zal een trendbreuk gerealiseerd moeten worden, die alleen met vergaande maatregelen (waaronder de invoering van een variabel tarief) kan worden bereikt. Uit de sorteeranalyses die door Waardlanden zijn uitgevoerd blijkt dat 70% van het fijn restafval uit grondstoffen bestaat, waaronder gft (met name groente- en fruitafval), papier, pmd, glas, textiel. Door de faciliteiten voor deze grondstoffen verder te verbeteren en het gebruik ervan (financieel) te stimuleren, kan de hoeveelheid te verbranden restafval sterk worden verminderd. Maar ook het tegengaan van het (rest)afvalaanbod van buurgemeenten en bedrijven zal moeten bijdragen aan het realiseren van de 100 kg doelstelling. Doordat de ondergrondse containers van Waardlanden open zijn, kunnen niet alleen inwoners van de 4 Waardlanden-gemeenten hierin afval aanbieden, maar ook bedrijven en inwoners uit buurgemeenten. Een pasjessysteem biedt daarvoor de oplossing.

Bronscheiding blijft (voorlopig) de norm

Voorlopig blijft het scheiden aan de bron (door inwoners zelf aan huis scheiden) de norm. Het achteraf mechanisch scheiden van grondstoffen uit het restafval is vooralsnog alleen technisch mogelijk voor plastic verpakkingen, metalen verpakkingen en drankpakken (pmd). En zelfs dat werkt nog niet perfect. Omdat de kwaliteit van het nagescheiden pmd lager is dan de kwaliteit van door inwoners gescheiden pmd, blijven we voorlopig vasthouden aan bronscheiding. Bronscheiding is bovendien goedkoper dan

nascheiding. De techniek staat echter niet stil. Indien daartoe in de nabije toekomst aanleiding voor is, wordt dit standpunt heroverwogen.

Kwaliteit grondstoffen

Ofschoon bronscheiding dus betere kwaliteit grondstoffen oplevert (en daardoor dus hoogwaardiger kan worden gerecycled) dan nascheiding, zal er ook aan de kwaliteit van het door inwoners gescheiden grondstoffen nog het nodige moeten verbeteren. Vooral voor de juiste scheiding van pmd zal meer en betere voorlichting nodig zijn om inwoners te helpen het juiste materiaal in de juiste container te ontdoen. Ook de uitvoering van periodieke kwaliteitscontroles en (indien nodig) de inzet van handhaving maken onderdeel uit van dit plan.

Variabel tarief

Het scenario-onderzoek dat ten behoeve van dit plan is uitgevoerd, maar ook ervaringen elders in het land, laten zien dat zonder een financiële prikkel op restafval (variabel tarief) geen trendbreuk wordt gerealiseerd en de 100 kg restafval doelstelling onbereikbaar is. Door de afvalstoffenheffing voor een deel variabel te maken en te relateren aan de hoeveelheid restafval die een huishouden daadwerkelijk aanbiedt, wordt er een financiële prikkel gegeven aan duurzaam afvalbeheer. Hoe beter je als inwoner je afval scheidt, hoe minder restafval je overhoudt en hoe minder afvalstoffenheffing je betaalt. Omdat circulair afvalbeheer het uiteindelijke doel is, en dit niet zonder een financiële prikkel kan worden bereikt¹, maakt het variabel tarief onlosmakelijk deel uit van dit plan.

Stappenplan

In een stappenplan is aangegeven in welke stappen en maatregelen de 100 kg doelstelling kan worden gerealiseerd. Deze stappen en maatregelen zijn:

Het stappenplan

1. **Grondstoffeninzameling verbeteren / basis op orde brengen**
 - Harmonisatie inzamelsysteem voormalig gemeente Vianen
 - Herinvoering gft-inzameling bij hoogbouw
 - Verstrekken van gft-keukenemmertje
 - Extra grondstofbakken voor glas, textiel en papier
 - Voorlichting en controle op juist scheiden grondstoffen (mn pmd)
2. **Restafvalinzameling reguleren**
 - Ondergrondse restafvalcontainers worden afgesloten en voorzien van pasjessysteem
 - Afvalbrengstations alleen nog toegankelijk voor inwoners Waardlanden (pasjessysteem)
 - Aanpak afval naast verzamelcontainers (bijplaatsingen met intensivering voorlichting en handhaving)
3. **Afvalscheiden belonen**
 - Invoering variabel tarief voor restafval
 - Tarief voor laten ophalen van grof huishoudelijk afval
 - Tarieven op afvalbrengstation voor (verbouwings)restafval en grof tuinafval

¹ Tot nu toe hebben 44 gemeenten in Nederland de Rijksdoelstelling van < 100 kg restafval bereikt. Al deze 44 gemeenten een vorm van tariefdifferentiatie (variabel tarief restafval) ingevoerd.

Na iedere stap wordt gemonitord in welke mate de doelen en kaders van dit plan zijn gerealiseerd.

Circulair Netwerk

In het streven om uiteindelijk 100% circulair te worden is het van belang om ook naar de grof huishoudelijk afvalstroom te kijken. De huidige afvalbrengstations hebben op dit moment vooral een brengdepotfunctie en zijn sterk gericht op recycling. Dat het beter en anders kan, bewijzen talloze initiatieven in het land op het gebied van circulaire ambachtscentra. Deze initiatieven combineren de brengfunctie met kringloop, reparatie, duurzaam ondernemen, participatie en/of educatie, zodat hoogwaardig product- en materiaalhergebruik plaatsvindt. Gestreefd wordt om de afvalbrengstations in het Waardlanden-gebied te transformeren tot een Circulair Netwerk, gebruikmakend van voorzieningen/ bedrijven die al actief zijn op het gebied van kringloop, afvalbeheer, educatie en werkgelegenheid. De visie omtrent de transformatie van de afvalbrengstations naar een Circulair Netwerk is neergelegd in het visie-document 'Een andere kijk op afvalbrengstations'. De komende beleidsperiode willen we vooral tot uitgewerkte planvorming komen (uitwerking businesscases). Dit is al gedaan voor een nieuwe locatie Nieuw-Lekkerland. Door in deze regio een nieuw afvalbrengstation 'nieuw stijl' te realiseren, worden drie doelen tegelijk gerealiseerd: meer (product)hergebruik, ook voor inwoners Nieuw-Lekkerland een afvalbrengstation in de buurt, en extra werkgelegenheid.

Overige maatregelen

Naast de voorgestelde aanpassingen aan het inzamelsysteem wordt er in deze nota ook een aantal voorstellen gedaan aan de preventieve kant. Bijvoorbeeld om (met andere gemeenten en inzamelbedrijven) meer invloed uit te oefenen op het nationale afval- en grondstoffenbeleid (beïnvloeden verpakkende industrie). Ook wordt voorgesteld de milieueducatie op de basis- en middelbare scholen nieuw leven in te blazen, verpakkingsvrij winkelen te stimuleren, en de ja-ja sticker voor ongeadresseerd drukwerk in te voeren.

Financiën

	Investerings		Netto structurele kosten*		Eenmalige kosten
			totaal	per huishouden	
Stap 1	€	2.781.000	€ 387.805	€ 6,0	€ 815.900
Stap 1 + 2	€	6.493.600	€ 1.121.979	€ 17,3	€ 1.588.700
Stap 1 + 2 + 3	€	6.493.600	€ -217.775	€ -3,4	€ 1.826.500
Overig			€ 167.500	€ 2,6	€ 160.000
Totaal stappen 1 + 2 + 3 + overig	€	6.493.600	€ -50.275	€ -0,8	€ 1.986.500
Totaal stappen 1 + 2 + overig	€	6.493.600	€ 1.289.479	€ 19,8	€ 1.748.700
* inclusief uitgespaarde verwerkingskosten als gevolg van afvalreductie en afvalscheiding					

De volledige uitvoering van dit plan vergt een investering van € 6.493.600,-. De kapitaallasten (jaarlijkse rente en afschrijving) daarvan zijn meegenomen in de structurele meerkosten: de extra jaarlijkse kosten die het gevolg zijn van de maatregelen in dit plan. Inclusief stap 3 – invoering van het variabele tarief – kan het plan kostenneutraal worden uitgevoerd. Indien alleen de stappen 1 + 2 worden ingevoerd, bedragen de netto structurele meerkosten € 19,8 per huishouden.

Inhoudsopgave

Inleiding.....	8
1. Ambities en kaders 2021 - 2025.....	11
2. Het stappenplan.....	22
3. Ontwikkeling Circulair Netwerk	24
4. Milieueducatie	25
5. Communicatie	26
Bijlage Uitvoeringsplan	28

Leeswijzer

Het rapport kan op drie manieren worden gelezen:

- Op hoofdlijnen: lees de tekstkaders bovenaan de pagina's en de weergegeven tabellen en figuren
- Uitgebreid: lees de tekstkaders en de toelichting eronder
- Volledig: lees het gehele rapport inclusief bijlage

Inleiding

Wat wordt de nieuwe strategie?

- Deze nota bevat de strategie voor het circulair maken van afvalbeheer voor de periode 2021 – 2025
- Stimuleren van preventie en hergebruik zijn de belangrijkste ingrediënten
- De nota voorziet in een concreet stappenplan

Circulaire economie

In deze strategienota leggen we de ambities en kaders voor van het nieuwe afval- en grondstoffenbeleid voor de gemeenten Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden en Vijfheerenlanden. Landelijk streeft de overheid naar een 100% circulaire economie in 2050. Dit is vastgelegd in het programma 'Nederland Circulair 2050'. Concreet betekent dit dat er in 2050 geen (rest)afval meer mag worden verbrand en dat al het afval dat desondanks toch ontstaat, als grondstof wordt teruggewonnen ten behoeve van hergebruik en recycling. Door dit hoogwaardig te doen wordt het verbruik van schaarse primaire grondstoffen voorkomen. Een circulaire economie vergt niet alleen een andere wijze van afval inzamelen; ook de levenswijze van inwoners, het produceren en consumeren van producten zal moeten veranderen.

Stappenplan

In deze nota beschrijven we niet alleen de ambities en kaders voor het toekomstige afval- en grondstoffenbeleid; we hebben daar ook een stappenplan aan toegevoegd. Deze geeft op hoofdlijnen aan met welke maatregelen de ambities en kaders kunnen worden waargemaakt.

Project VANG

De laatste keer dat de Waardlanden-gemeenten hun afvalbeleid hebben geactualiseerd was in het kader van het VANG-project in 2014. Met de invoering van 'omgekeerd inzamelen' is weliswaar een toename van de hoeveelheid grondstoffen en een afname van de hoeveelheid restafval gerealiseerd, maar met gemiddeld 232 kilogram restafval per inwoner per jaar bleef de landelijke doelstelling van maximaal 100 kg in 2020 ver uit zicht. Nieuw beleid is dus noodzaak, met een duidelijke focus op het stimuleren van preventie en hoogwaardig hergebruik.

Totstandkomingsproces

In de aanloop naar deze strategienota is een analyserapport opgesteld waarin het huidige afval- en grondstoffenbeheer van de vier gemeenten is geanalyseerd en ook de landelijke ontwikkelingen en trends in beeld zijn gebracht. Dit heeft een tiental aandachtspunten opgeleverd, die door de vier gemeenteraden zijn besproken. Over het algemeen was er breed draagvlak voor de aandachtspunten. Het belang van de circulaire economie en duurzaam afvalbeheer werd door de raden onderschreven. Daarnaast werd er een scala aan maatregelen benoemd die oplossing kunnen bieden voor de 10 aandachtspunten. Veel van de genoemde maatregelen zijn terug te vinden in de onderliggende nota en bijlagen.

Maatregel-catalogus en scenario-onderzoek

Om een weloverwogen besluit te kunnen nemen zijn enkele bijlagen opgesteld. In de *Maatregel-catalogus* zijn veel van de door bewoners en raadsleden genoemde maatregelen geanalyseerd op hun mogelijke bijdrage in het circulair maken van het afvalbeheer en het 'oplossen' van de aandachtspunten. In het scenario-onderzoek is een aantal maatregelpakketten doorerekend op milieu-, kosten- en service-consequenties. De resultaten daarvan zijn verwerkt in het stappenplan.

Andere kijk op de afvalbrenghstations

Bij een circulaire economie is er geen afval meer, en dus zijn er ook geen afvalbrenghstations. Er is behoefte aan voorzieningen, die gericht zijn op kringloop, reparatie en upcycling en minder op laagwaardige recycling. In het visiedocument 'Een andere kijk op de afvalbrenghstations' laten we zien dat we samen met de partners, die hier al actief op zijn in de regio, veel toegevoegde waarde kunnen creëren. Niet alleen op milieuvlak, maar ook op sociaal vlak, communicatie en educatie. Door de circulaire economie zichtbaar te maken aan onze inwoners wordt ander koop- en consumptiegedrag gestimuleerd. Nader onderzoek zal nodig zijn om over de realisatie van deze nieuwe circulaire (afval)brenghstations te besluiten. Met deze nota stelt u alleen de visie vast.

Reikwijdte van deze nota

Deze strategienota heeft alleen betrekking op de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval. Voor bedrijfsafval hebben de gemeenten geen wettelijke zorgplicht. Voor zover het bedrijfsafval qua aard en samenstelling vergelijkbaar is met huishoudelijk afval, wordt het in onderliggende nota betrokken. Zwerfafval en straatreiniging vallen buiten de scope van deze nota.

De 10 aandachtspunten

1. Zonder aanvullend beleid halen de Waardlanden-gemeenten de landelijke doelstellingen niet
2. Er zitten nog veel grondstoffen in het restafval
3. Er zit veel restafval (vervuiling) in de grondstoffen (met name pmd)
4. We maken hoge kosten als gevolg van afvaltoerisme vanuit buurgemeenten
5. We maken hoge kosten als gevolg van oneigenlijk bedrijfsaanbod
6. Er is te weinig aandacht voor afvalpreventie
7. Veel kringloopgoederen belanden onterecht in de restafvalbak van de afvalbrenghstations
8. Voorzieningenniveau afvalbrenghstations niet optimaal (Vianen, Leerdam)
9. Dienstverlening Nieuw-Lekkerland voor brengen grof huisraad niet optimaal
10. Inwoners ergeren zich aan bijplaatsingen bij verzamelcontainers

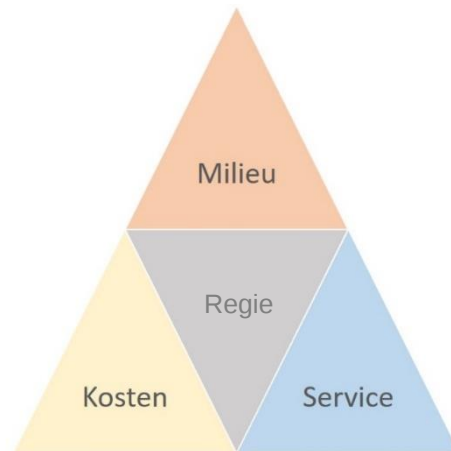
Opbouw

De strategienota bestaat uit 5 hoofdstukken. In hoofdstuk 1 worden de ambities en kaders voor 2021 – 2025 beschreven. Hoofdstuk 2 bevat een stappenplan waarmee deze ambities en kaders kunnen worden gerealiseerd. In hoofdstuk 3 wordt de visie beschreven op de toekomstige afvalbrengstations. Hoofdstuk 4 gaat in op het stimuleren van milieueducatie. Hoofdstuk 5 is de communicatieparagraaf. In de bijlage is het uitvoeringsplan opgenomen.

1. Ambities en kaders 2021 - 2025

Wat willen we bereiken?

- Verduurzamen en circulair maken van afvalbeheer
- Goede dienstverlening naar inwoners die daar tevreden over zijn
- Kostenbeheersing
- Verduurzamen van afvalbeheer en kostenbeheersing gaan hand in hand

In dit hoofdstuk worden de ambities en kaders voor het afval- en grondstoffenbeleid beschreven aan de hand van de 'circulaire driehoek'. Deze driehoek geeft aan op welke aspecten het afval- en grondstoffenbeleid kan worden beïnvloed door gemeenten: duurzaamheid (circulariteit), dienstverlening en kosten. De ambities en kaders beslaan een beleidsperiode van 5 jaar: 2021 – 2025.

Algemene visie Waardlanden-gemeenten

Op basis van de inbreng van bewoners (bewonersonderzoeken) en raadsleden (tijdens de discussiebijeenkomsten in oktober) zetten we de komende beleidsperiode sterk in op duurzaamheid (stimuleren van de circulaire economie) en beheersbare kosten. De rijksoverheid heeft een verbrandingsbelasting ingevoerd voor het verbranden van restafval. Deze belasting wordt waarschijnlijk de komende jaren verder verhoogd. Zo hoopt het Rijk een extra stimulans aan de circulaire economie te geven. Het circulair maken van afvalbeheer en het betaalbaar houden van de afvalinzameling gaan hierdoor goed samen. Door afval goed te scheiden blijft er minder restafval over en houden we de (verbrandings)kosten in de hand.

Duurzaamheid

- 100% circulair in 2050
- Eerste tussendoel: maximaal 100 kg restafval in 2025
- Zuivere grondstoffen: < 15% vervuiling
- Meer aandacht voor preventie en producthergebruik
- Ontwikkeling van Circulair Netwerk (Afvalbrengstations-nieuwe stijl)

Duurzaamheid

Samen voor Circulair!

Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden en Vijfheerenlanden ambiëren een samenleving waarin verspilling van grondstoffen wordt voorkomen. Dat begint met het stimuleren van afvalpreventie: het voorkomen dat afval ontstaat. De restproducten die vrijkomen worden zoveel mogelijk apart ingezameld voor hergebruik en recycling zodat er bijna geen restafval meer hoeft te worden verbrand. Dit betekent niet alleen een omslag bij de afvalinzameling voor Waardlanden, ook de leefwijze van inwoners en de manier van produceren en consumeren moet veranderen. Dat krijgen we als gemeenten niet alleen voor elkaar. Daarvoor zoeken we nadrukkelijk de samenwerking met inwoners (onze grondstoffenleveranciers), ketenpartners (waaronder HVC) en intermediairs (waaronder winkels, supermarkten en educatieve organisaties). Zo dragen we samen bij aan een circulaire economie, die zichtbaar en voelbaar is in de regio, en in overeenstemming is met het Rijksbeleid.

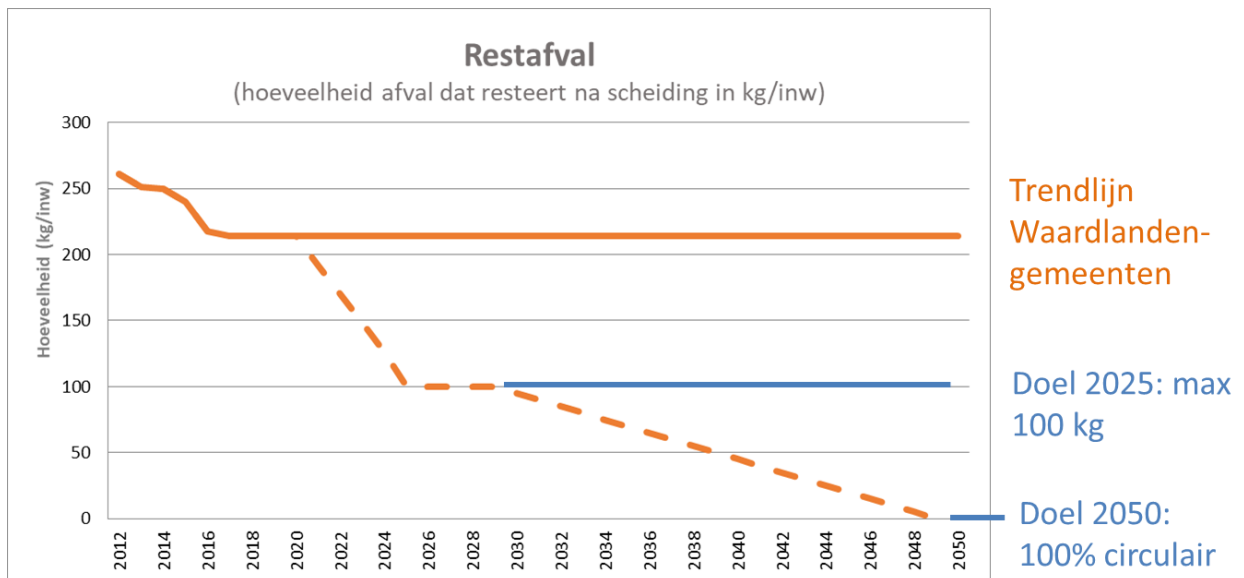
Doelstelling: 100% circulair in 2050, maximaal 100 kg restafval in 2025

Een goede indicator voor de mate van circulariteit is de hoeveelheid restafval die uiteindelijk wordt afgevoerd naar de verbrandingsoven, uitgedrukt in kilogrammen per inwoner per jaar. Hoe lager deze hoeveelheid, hoe meer grondstoffen uit het restafval zijn gehouden ten behoeve van een hergebruik en recycling. Landelijk is een aantal kwantitatieve doelen vastgesteld: maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar in 2020; maximaal 30 kg in 2025 en volledig (rest)afvalvrij in 2050. De Waardlanden-gemeenten zitten nu op gemiddeld 230 kg per inwoner per jaar (peiljaar 2018). Gezien de weg die nog te gaan is, stellen we voor de Waardlanden-gemeenten voor om het eerste realistische (tussen)doel vast te stellen op maximaal 100 kg restafval in het jaar 2025.

Trendbreuk is noodzakelijk

Ervaringen bij andere vergelijkbare gemeenten die hun afval- en grondstoffenbeleid hebben aangepast leert dat de 100 kg doelstelling haalbaar is. Wel zal een trendbreuk gerealiseerd moeten worden, die alleen met vergaande maatregelen (waaronder de invoering van een variabel tarief) kan worden bereikt. Uit de sorteeranalyses die onlangs door Waardlanden zijn uitgevoerd blijkt dat 70% van het fijn restafval uit grondstoffen bestaat, waaronder gft (met name groente- en fruitafval), papier, pmd, glas, textiel. Door de focus te leggen op deze grondstoffen, kan de hoeveelheid te

verbranden restafval aanmerkelijk worden verminderd. In het stappenplan (hoofdstuk 3) laten we zien hoe dit gefaseerd kan worden bereikt. De invoering van een variabel tarief (diftar) maakt onderdeel uit van dit stappenplan. Het scenario-onderzoek en ervaringen elders in het land laten zien dat zonder variabel tarief geen trendbreuk wordt gerealiseerd.

Tegengaan van afvaltoerisme

Ook het tegengaan van het (rest)afvalaanbod van buurgemeenten en bedrijven zal moeten bijdragen aan het realiseren van de 100kg doelstelling. Uit de analyse komt naar voren dat veel van de omliggende gemeenten een vorm van tariefdifferentiatie (diftar) hebben ingevoerd waardoor het financieel aantrekkelijk is om afval in het Waardlanden-gebied aan te bieden waar de afvalvoorzieningen open toegankelijk zijn. Dit geldt in zekere zin ook voor bedrijven, die hun afval eigenlijk via een private afvalinzamelaar moeten afvoeren, maar dit vaak niet doen. Het afsluiten van de voorzieningen (pasjessysteem) draagt bij aan 10 tot 20% restafvalreductie. Bedrijven die daarvoor betalen kunnen dan alsnog (geregistreerd) toegang krijgen tot de voorzieningen (te regelen via Waardlanden BV).

Kwaliteit grondstoffen

Het reduceren van de hoeveelheid verbrandbaar restafval mag niet ten koste gaan van de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen. Deze staat nu ook al onder druk, met name voor pmd. Alleen als de gescheiden inzameling zuivere grondstofstromen oplevert, kunnen deze weer hoogwaardig worden ingezet bij de productie van nieuwe goederen. Om vervuiling van de grondstoffen tegen te gaan en de kwaliteit te waarborgen zal flankerend beleid moeten worden ingezet. Dat betekent dat er duidelijk wordt gecommuniceerd wat er wel en niet in de grondstoffenbak thuishoort en dat er intensieve kwaliteitscontroles worden uitgevoerd door afvalcoaches en handhavers in wijken waar dat nodig is. Gestreefd wordt naar een vervuilingpercentage van minder dan 15%. Dit is gelijk aan de norm die door het Afvalfonds wordt gesteld aan het ingezamelde pmd.

Meer aandacht voor preventie en hergebruik

Voor het duurzaam en circulair maken van het afvalbeheer is bevorderen van afvalscheiding een belangrijk wapen, echter nog beter is het om het ontstaan van afvalstoffen te voorkomen. Voorgesteld wordt om in de komende jaren flink in te zetten op afvalpreventie. Bijvoorbeeld door huishoudens bewuster te maken van het verpakkingsafval dat zij produceren en tips te geven hoe ze dat kunnen verminderen. Maar ook bijvoorbeeld door voedselverspilling aan de orde te stellen en producthergebruik van afgedankt huisraad te stimuleren.

Innovatie

Het bereiken van een volledige circulaire economie is met de huidige stand van de technologie nog niet mogelijk. Producenten en verwerkers besteden veel aandacht aan het ontwikkelen van nieuwe methoden om meer circulair te kunnen produceren en te verwerken. Hierbij sluiten wij aan, zodra dit past bij onze ambities. Eén van de stromen waarnaar veel onderzoek wordt gedaan is luiers. In de gemeenteraden is hiervoor aandacht gevraagd. Zodra wij mogelijkheden zien om nieuwe technologie toe te passen, zullen wij hiermee aan de slag gaan.

Circulair Netwerk

In het streven om uiteindelijk 100% circulair te worden is het van belang om ook naar de grof huishoudelijk afvalstroom te kijken. De afvalbrengstations vervullen hierin een belangrijke rol. De huidige afvalbrengstations hebben op dit moment vooral een brengdepotfunctie en zijn sterk gericht op recycling. Dat het beter en anders kan, bewijzen talloze initiatieven in het land op het gebied van circulaire ambachtscentra. Deze initiatieven combineren de brengfunctie met kringloop, reparatie, duurzaam ondernemen, participatie en/of educatie, zodat hoogwaardig product- en materiaalhergebruik plaatsvindt. Gestreefd wordt om de afvalbrengstations in het Waardlanden-gebied te transformeren tot een Circulair Netwerk. Daarbij is het niet noodzakelijk om alle functies van een circulair ambachtscentrum op één locatie in te vullen. Voordeliger en efficiënter is het om de functies te spreiden, gebruikmakend van voorzieningen/ bedrijven die al actief zijn op het gebied van kringloop, afvalbeheer, educatie en werkgelegenheid. De visie omtrent de transformatie van de afvalbrengstations naar een Circulair Netwerk is neergelegd in het visie-document 'Een andere kijk op afvalbrengstations'. Onderdeel van deze visie is de realisatie van een kringloop/brengcentrum in Nieuw-Lekkerland, waarvoor een businesscase wordt opgesteld.

Dienstverlening

- Hoge service voor grondstoffeninzameling, minder hoge service voor restafvalinzameling (omgekeerd inzamelen)
- Focus op bronscheiding pmd
- Aanpak bijplaatsingen door maatwerk en sneller ophalen van grof afval
- Bedrijfsafval tegen betaling
- Tevreden inwoners

Dienstverlening

Hoge service voor inzameling grondstoffen, lage service voor inzameling restafval

Vanaf 2014 is in het Waardlanden-gebied ‘omgekeerd inzamelen’ ingevoerd. Volgens deze inzamelwijze is de dienstverlening verlegd Van Afval Naar Grondstof (VANG): meer service voor de inzameling van grondstoffen en minder service voor de inzameling van restafval, om het scheiden van grondstoffen te stimuleren. Ofschoon deze benadering minder heeft opgeleverd dan vooraf werd aangenomen (-14% restafval), blijven we deze inzamelwijze ook de komende jaren uitvoeren. Dat wil zeggen dat de grondstoffen bij voorkeur hoogfrequent aan-huis worden ingezameld, en dat restafval bij voorkeur laagfrequent wordt ingezameld aan huis (buitengebied) of moet worden gebracht naar een ondergrondse container in de straat (woonkernen). Het inzamelsysteem van de voormalige gemeente Vianen – waar nog geen omgekeerd inzamelen is ingevoerd – zal daartoe worden aangepast.

Nascheiding: het ultieme gemak voor inwoners

‘Waarom inwoners opzadelen met het vooraf scheiden van grondstoffen (bronscheiding) terwijl het evengoed achteraf door een scheidingsinstallatie kan worden nagescheiden’ is een vaak gehoorde opmerking. Het is echter een misvatting dat er al een scheidingsinstallatie zou bestaan die alle soorten grondstoffen uit het restafval kan halen. Technisch is dat nog niet mogelijk. Daarmee biedt nascheiding ook niet de allesomvattende oplossing voor het 100% circulair maken van de economie. De enige grondstofstroom die wel voor nascheiding in aanmerking komt is pmd. Ofschoon het nascheiden van pmd steeds betere kwaliteit grondstoffen oplevert, benadert het nog niet de kwaliteit van het brongescheiden pmd. Uit het uitgevoerde scenario-onderzoek blijkt bovendien dat nascheiding van pmd tot hogere kosten leidt dan bronscheiding, zelfs als daar de kosten van flankerend beleid (extra voorlichting en kwaliteitscontroles bij bronscheiding) in worden meegenomen. Om bovengenoemde redenen blijven we het pmd zoveel mogelijk brongescheiden inzamelen, geflankeerd door intensieve communicatie en controles. Alleen in de wijken waar de kwaliteit (na flankerend beleid) niet kan worden gewaarborgd (vooral bij hoogbouw) wordt nascheiding toegepast.

De techniek rondom het nascheiden van pmd is nog volop in ontwikkeling. Dat betekent dat onze afweging en voorkeur voor bronscheiding niet onherroepelijk is. Indien de ontwikkelingen daar aanleiding toe geven (bijvoorbeeld doordat de kwaliteit van de brongescheiden pmd toch achterblijft, of de kosten van nascheiding omlaag gaan), zal een heroverweging plaatsvinden.

Terugdringen aantal bijplaatsingen

Het aanbieden en inzamelen van afval en grondstoffen mag niet ten koste gaan van de kwaliteit van de openbare ruimte. Dat doet het nu wel, met name bij de ondergrondse containers waar in toenemende mate door inwoners huisraad wordt bijgeplaatst. Tot grote ergernis van de buurtgenoten, zo blijkt uit het recent gehouden bewonersonderzoek. Veel inwoners verwachten een adequate aanpak van gemeenten en Waardlanden in het nieuwe afval- en grondstoffenplan. De Waardlanden-gemeenten staan niet alleen in de problematiek rond bijplaatsingen. Vooral stedelijke gemeenten met veel gestapelde bouw hebben er last van. Een standaardoplossing is er niet voor. In 2017 is door adviesbureau NoviMores in opdracht van Rijkswaterstaat een handreiking voor het voorkomen van bijplaatsingen opgesteld. Hierin wordt gesteld dat het bijplaatsen voornamelijk een gedragsprobleem is dat met gedragsinterventies moet worden opgelost. Dit plan voorziet in maatwerk met meer handhavingscapaciteit en meer communicatie(budget en capaciteit) om dit probleem te verminderen.

Eenvoudig en verantwoord van je grof huisraad af

Het grofvuilbeleid zal dusdanig laagdrempelig moeten zijn dat van iedereen redelijkerwijs mag worden verwacht dat het zijn grof huisraad volgens de regels afdankt en het niet naast een verzamelcontainer plaatst. Dat is nu voor sommige bewonersgroepen niet het geval. Denk bijvoorbeeld aan een flatbewoner zonder auto, die een nieuw bankstel heeft gekocht en voor zijn oude bank twee maanden moet wachten voordat die door Waardlanden wordt opgehaald. Sneller ophalen na telefonische melding lijkt hier de voordehand liggende oplossing. Om de kosten van deze (relatief dure) maatregel te dekken wordt een ophaaltarief ingevoerd. Daarmee wordt ook voorkomen dat de inwoners die nu met hun huisraad naar het afvalbrengstation gaan (de voorkeursroute: hier vindt maximale afvalscheiding plaats tegen lage innamekosten) in het vervolg hun spullen laten ophalen. Inwoners van Nieuw-Lekkerland moeten nu het verst reizen voor een afvalbrengstation. Daarom maken we daar een brengvoorziening voor grof huisraad.

Tegengaan van misbruik door bedrijven

Het huidige beleid is er op gericht dat bedrijven geen gebruik mogen maken van de huishoudelijke afvalvoorzieningen van Waardlanden. Maar soms zijn inwoners tevens bedrijven en is het bedrijfsafval dat zij produceren bijna niet van huishoudelijk afval te onderscheiden. Dit maakt het erg lastig om bedrijfsafval te weren, zonder daar ook soms huishoudens mee te benadelen. Op dit moment worden bedrijven op de afvalbrengstations uitgesloten op basis van gebruik van een bedrijfsauto waarmee de spullen worden aangeleverd. Dit is nadelig voor inwoners die een bedrijfsbusje gebruiken om huishoudelijk afval naar het afvalbrengstation te brengen. Zij ondervinden nu onbedoeld hinder van de maatregel. Een alternatief voor deze acceptatieregeling is de invoering van kostendekkende aanbiedtarieven voor 4 specifieke afvalstromen die vaak bij bedrijven vrijkomen, te weten verbouwingsafval (puin), sloophout, dakbedekking, en grof tuinafval (hoveniers). Wanneer bedrijven dan toch oneigenlijk gebruik maken van de afvalbrengstations, worden de kosten in ieder geval niet afgewenteld op de inwoners. Deze tarieven gelden dan ook voor huishoudens.

Voor de overige grof afvalstromen zoals huisraad, matrassen, tapijt, etc. worden geen tarieven ingevoerd.

Tevredenheid inwoners

Uiteindelijk gaat het er om dat de inwoners van Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden en Vijfheerenlanden tevreden zijn over de wijze waarop afval- en grondstoffen worden ingezameld en verwerkt. Veranderingen aan het inzamelsysteem leiden bijna altijd tot weerstand bij delen van de bevolking, zeker als het om wezenlijke veranderingen gaat zoals het afsluiten van voorzieningen en het invoeren van een variabele tarieven. De ervaring leert dat de tevredenheid na een zekere gewenningsperiode weer toeneemt, zeker als er goed flankerend beleid op wordt gevoerd.

Kosten

- Investeren in restafvalreductie = investeren in kostenbeheersing
- Eerlijke kostentoerekening: inwoners draaien niet meer op voor kosten van afval buurgemeenten en bedrijven
- Variabel tarief: afval scheiden wordt beloond!
- Invoering variabel tarief pas nadat alle andere maatregelen zijn genomen

Kosten

Ongewijzigd beleid leidt tot kostenverhoging

De afvalbeheerkosten zijn de afgelopen jaren – met name als gevolg van de stijgende verwerkingstarieven - fors toegenomen. De belangrijkste oorzaak is de door het Rijk ingevoerde verbrandingsbelasting op restafval. Het is niet uit te sluiten deze verbrandingsbelasting verder zal stijgen. Ook het Rijksbeleid is er op gericht om preventie en hergebruik financieel te stimuleren, door het verbranden van restafval duurder te maken. Ongewijzigd beleid zal er dan ook toe leiden dat de afvalbeheerkosten van de Waardlanden-gemeenten sterker dan in de omliggende gemeenten zullen stijgen, immers de hoeveelheid te verbranden restafval is hier hoog.

Duurzaamheid en kostenbeheersing gaan hand in hand

Door te investeren in het reduceren van restafval worden de afvalbeheerkosten beheersbaar gehouden. De duurzaamheidsambitie kan dus hand in hand gaan met kostenbeheersing, mits de maatregelen die genomen worden ook daadwerkelijk leiden tot een substantiële transitie van restafval naar grondstoffen en minder misbruik van de voorzieningen door de inwoners van de buurgemeenten. Uit het scenario-onderzoek blijkt dat een variabel tarief het meest bijdraagt aan restafvalreductie en daarmee het beheersbaar houden van de kosten. Daarbij is rekening gehouden met de kosten van flankerend beleid (communicatie, handhaving, verwijderen van dumpafval).

Eerlijke kostentoerekening

We willen onze inwoners niet meer laten opdraaien voor de inzamel- en verwerkingskosten van afval afkomstig van inwoners van buurgemeenten en bedrijven. Immers 'de vervuiler betaalt'. Een eerlijke kostentoerekening is alleen te waarborgen door de voorzieningen (verzamelcontainers voor restafval, afvalbrengstations) niet meer voor iedereen vrij toegankelijk te houden. Toegangscontrole met pasjessysteem blijkt een probaat middel. Maar ook hier lijkt een variabel tarief het meest effectief, immers pasjes kunnen worden uitgeleend.

Variabel tarief

Op Hardinxveld-Giessendam na, hebben de Waardlanden-gemeenten op dit moment hun afvalstoffenheffing gebaseerd op huishoudingsgrootte waarbij een eenpersoonshuishouden minder betaalt dan een meerpersoonshuishouden. Door het tarief variabel te maken en te relateren aan de hoeveelheid restafval die een huishouden daadwerkelijk aanbiedt, wordt er een financiële prikkel gegeven aan duurzaam afvalbeheer. Hoe beter je als inwoner je afval scheidt, hoe minder restafval je overhoudt en hoe minder afvalstoffenheffing je betaalt.

Hoe werkt een variabel tarief in de praktijk? (een fictief rekenvoorbeeld)

In gemeente X is de afvalstoffenheffing voor een eenpersoonshuishouden 200 euro per jaar en voor een meerpersoonshuishouden 350 euro per jaar. Gemeente X gaat tariefdifferentiatie invoeren op basis van volume-frequentie: voor eenpersoonshuishoudens wordt de vaste heffing verlaagd naar € 170,-, voor meerpersoonshuishoudens naar € 300,- euro per jaar. In aanvulling daarop wordt een tarief per aanbieding in rekening gebracht, alleen voor restafval. Voor een 240 liter restafvalcontainer moet € 4,- worden betaald, voor een 140 liter € 2,35 en voor een storting op een ondergrondse restafvalcontainer (huisvuilzak van 35 liter) € 0,60.

Het grote gezin dat eerst € 350,- per jaar betaalde gaat nu € 300,- betalen plus het aantal containeraanbiedingen maal € 0,60. Indien dit gezin minder dan 83 keer per jaar een huisvuilzak aanbiedt op de ondergrondse container (wat makkelijk haalbaar is indien het afval goed wordt gescheiden), zullen de afvalkosten lager uitkomen dan voorheen.

Doordat tariefdifferentiatie ervoor zorgt dat iedereen z'n afval beter gaat scheiden, gaan de gemeentelijke kosten van het afvalbeheer omlaag. Immers het verbranden van afval is duurder dan het laten verwerken van grondstoffen die veelal geld opleveren. Op deze manier kunnen de meeste huishoudens mee profiteren van een lagere heffing.

Evenals dat dit ook voor gas, water en elektriciteit gebeurt, wordt de heffing opgesplitst naar een vastrecht en een variabel tarief, waarbij de hoogte van het vastrecht ongeveer 85% van de totale heffing uitmaakt². Er zijn verschillende manieren waarop een variabel tarief kan worden doorgevoerd. De meeste gemeenten in Nederland die een variabel tarief hebben ingevoerd, hebben

² Om te voorkomen dat de kostendekkendheid bij de gemeenten en Waardlanden in gevaar komt, worden alleen de variabele kosten (verwerkingskosten restafval) in het variabele tarief opgenomen. Uitgaande van 100 kg restafval per inwoner per jaar bedragen deze kosten ongeveer 15% van de totale afvalbeheerkosten.

dat gedaan op basis van volume en frequentie³. Per keer dat een restafvalzak in de ondergrondse restafvalcontainer wordt gegooid (woonkernen) of de restafvalbak voor lediging aan de straat wordt gezet (buitengebied), wordt het variabel tarief in rekening gebracht. De hoogte van het tarief is naar rato het volume wat in de voorziening kan worden aangeboden (zie rekenvoorbeeld in tekstkader).

We stellen voor om het variabel tarief pas in te voeren nadat de basis op orde is, en alle andere (afvalscheiding) maatregelen zijn ingevoerd.

‘Een variabel tarief leidt alleen maar tot meer afvaldump en hogere kosten’

Dit is een opmerking die we vaak horen. En niet helemaal onterecht. Het succes van een variabel tarief valt of staat met de medewerking die inwoners aan het nieuwe betaalsysteem verlenen. Door van meet af aan goed uit te leggen hoe het systeem werkt en op welke (legale) wijze men kosten kan besparen (namelijk door afval nog beter te scheiden), is het risico van afvaldump beheersbaar, zo leert de ervaring bij landelijke gemeenten die een variabel tarief hebben ingevoerd. Wel zal direct vanaf het begin een effectieve handhavings- en opruimaanpak integraal onderdeel moeten uitmaken van het nieuwe beleid. Dit plan voorziet daarin.

En dan de kosten. Het klopt dat de invoering van een variabel tarief een forse investering vergt en dat ook het beheer ervan extra structurele kosten met zich meebrengt. Niet in de laatste plaats vanwege het flankerend beleid dat moet worden ingezet (communicatie, handhaving, opruimdienst). De ervaring leert echter dat deze kosten meer dan volledig worden gecompenseerd door de vermeden verwerkingskosten als gevolg van de verbeterende scheidingsresultaten. Landelijk benchmark-onderzoek bevestigt dat. Gemeenten met een variabel tarief hebben gemiddeld 19% lagere kosten voor afvalbeheer dan gemeenten zonder variabel tarief (bron: www.benchmarkafval.nl).

³ Een variabel tarief op basis van gewicht lijkt rechtvaardiger, echter vereist zeer kostbare weegsystemen op de ondergrondse containers. Om die reden is er weinig ervaring mee in NL, en wordt meestal voor een variabel tarief op basis van volume en frequentie gekozen

Regie

- Landelijk invloed uitoefenen op LAP en transitieagenda's via ministerie, VNFG en NVRD
- Lokale regie: samen met partners Circulair Netwerk vormen
- Stimuleren van verpakkingsvrije winkels/ verpakkingsvrij boodschappen doen

Regie

Ketenregie

Een circulaire samenleving vergt niet alleen een omslag bij de afval- en grondstoffeninzameling. Ook in de rest van de keten (productie, consumptie, afvalverwerking) zal iets wezenlijks moeten veranderen om de verspilling van grondstoffen tegen te gaan. De gemeenten en Waardlanden hebben hierop maar beperkt invloed. Maar dit betekent niet dat deze invloed nihil is. Via bijvoorbeeld het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat kan input worden geleverd op de visiedocumenten Landelijk Afvalbeheerplan 3 (LAP3) en de transitieagenda's. Maar ook via de VNG en NVRD (Nederlandse Vereniging van Reinigingsdiensten) kan invloed worden uitgeoefend op bijvoorbeeld de verpakkende industrie om uitsluitend goed recyclebare verpakkingen op de markt te brengen. De gemeenten en Waardlanden zullen de komende beleidsperiode een pro-actieve rol vervullen in de ketenregie.

Lokale partners

Ook in de regio zitten voldoende partijen en organisaties met vergelijkbare circulaire ambities, waaronder kringloopbedrijven, circulaire ondernemers, repaircafé's, etc. Met veel van deze partijen is in de afgelopen maanden al contact geweest in het kader van de visie-ontwikkeling van het Circulair Netwerk. Daarbij zijn ook maatschappelijke organisaties interessant, zoals Avres, Philadelphia en ASVZ. Zij zien kansen om met kringloop en repair-activiteiten zinvolle dagbesteding te kunnen bieden aan hun cliënten. Op deze wijze wordt niet alleen een milieudoel gediend, maar ook een sociaal doel.

Duurzame ondernemers

Duurzame ondernemers in onze regio kunnen zich aansluiten bij Blauwzaam. Ook Waardlanden is hierbij aangesloten. Als inzamelaar zoekt Waardlanden steeds naar mogelijkheden om inwoners te faciliteren in meer circulair leven. Daarnaast zijn nieuwe afzetmarkten en initiatieven voor hergebruik een mooie aanvulling op de verwerking van bijvoorbeeld HVC. We hopen de komende jaren steeds meer samenwerking tussen Waardlanden en lokale initiatieven/ondernemers te kunnen realiseren in het Circulaire Netwerk.

Supermarkten en detailhandel

Ruim 20% van al het huishoudelijk afval bestaat uit verpakkingen. Vanuit de preventie-ambitie willen we graag het verpakkingsvrij boodschappen doen een forse stimulans geven in de regio. Enerzijds door supermarkten en detailhandel te enthousiasmeren voor het verpakkingsvrij aanbieden van hun producten, anderzijds door de inwoners er op te attenderen waar ze verpakkingsvrij boodschappen kunnen doen.

Producenten

Veel inwoners willen graag minder afval produceren, maar worden hierin gehinderd doordat veel producten alleen te verkrijgen zijn met veel verpakkingsmateriaal of alleen in niet-duurzaam geproduceerde verpakkingen. Onze gemeenten en Waardlanden hebben hier geen zeggenschap over. Alleen de Europese Unie en de rijksoverheid kunnen producten via regelgeving dwingen tot anders produceren. Maar wij kunnen wel lobbyen. En dat doen we ook. Zo zijn de gemeenten en Waardlanden aangesloten bij de statiegeldalliantie. Via het kenbaar maken van standpunten en zo de publieke opinie te beïnvloeden kunnen producten worden gestimuleerd tot duurzamer produceren en verpakken. Dit willen we vaker doen.

2. Het stappenplan

Stappenplan

Stap 1: Service vergroten grondstoffen/
basis op orde brengen

Stap 2: Service reguleren restafval

Stap 3: Scheiden van grondstoffen
belonen (variabel tarief)

In dit hoofdstuk geven we aan in welke stappen we de in hoofdstuk 2 beschreven ambities en kaders denken te realiseren. Hieronder is dat gedaan op hoofdlijnen. In het uitvoeringsplan (bijlage 1) is het stappenplan verder uitgewerkt op maatregelniveau.

Stap 1: service vergroten grondstoffeninzameling/ basis op orde brengen (2021)

In stap 1 gaan we flink aan de gang met het stimuleren van afvalpreventie en afvalscheiding. We zorgen ervoor dat de voorzieningen voor grondstoffen verder worden verbeterd, zodat van iedereen kan worden verwacht dat ze hun afval op juiste wijze gaan scheiden. In het kader van het VANG-project (beleidswijziging 2014) is dit al voor een groot deel gebeurd voor de toenmalige Waardlanden-gemeenten Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Giessenlanden, Molenwaard, Zederik en Leerdam. Voor Vianen zal een inhaalslag gemaakt moeten worden. Naast de harmonisatie van het inzamelsysteem zal er in het gehele Waardlandengebied flink geïnvesteerd worden in het verder optimaliseren van de grondstoffenvoorzieningen, meer communicatie, en gerichte controle en handhaving. Dat laatste zal nodig zijn om weer grip te krijgen op de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen.

Stap 2: service reguleren restafvalinzameling (2021-2022)

Nadat de scheidingsvoorzieningen op orde zijn gebracht (stap 1) kunnen de restafvalvoorzieningen worden aangepakt. De service op restafval wordt verder gereguleerd, zodat deze alleen beschikbaar wordt voor de inwoners van de Waardlanden-gemeenten. Collectieve inzamelvoorzieningen (afvalbrengstations, ondergrondse restafvalcontainers) worden daartoe voorzien van elektronische toegangscontrole; individuele inzamelvoorzieningen (minicontainers voor restafval) worden voorzien van chips. De ingebouwde elektronica maakt het mogelijk om iedere containeraanbieding te relateren aan een huishouden (toegangsregistratie), zodat misbruik van de voorzieningen kan worden tegengegaan.

Stap 3: afval scheiden belonen (2023)

In stap 3 wordt een variabel tarief ingevoerd. Deze zorgt er voor dat mensen die hun afval goed scheiden, minder restafval overhouden en daardoor minder afvalstoffenheffing betalen dan de mensen die afval slecht scheiden. Om ontwijkgedrag te voorkomen is het noodzakelijk dat de voorzieningen voor grondstoffen op orde zijn (stap 1) en de restafvalcontainers voorzien zijn van toegangsregistratie en -controle (stap 2). Daarnaast vereist een variabel tarief ook een aanpassing van het acceptatiebeleid voor grof afval, om te voorkomen dat het gewone huisvuil gratis als grof afval wordt aangeboden. Omdat voor de invoering van een variabel tarief de containerregistratie en -controle (stap 2) de meeste voorbereidingen vereist, kan deze laatste stap 3 vrij gemakkelijk worden gezet. Het is slechts het 'aanzetten' van de meter.

In de bijlage is het stappenplan op maatregeleniveau uitgewerkt.

3. Ontwikkeling Circulair Netwerk

Afvalbrengstations nieuwe stijl!

- Samen met partners een Circulair Netwerk ontwikkelen
- Functionaliteit van huidige afvalbrengstations wordt verbreed met kringloop, reparatie, duurzaam ondernemen, arbeidsparticipatie en educatie
- Eerste stap: consortia vormen en haalbaarheid onderzoeken voor Nieuw-Lekkerland, Vianen en Leerdam

Parallel aan het stappenplan werken we aan de ontwikkeling van afvalbrengstations nieuwe stijl. De komende beleidsperiode gaan we onderzoeken of we de afvalbrengstations deel kunnen laten uitmaken van een Circulair Netwerk, waarbij de huidige brengfunctie van de afvalbrengstations wordt gekoppeld aan kringloop, reparatie, duurzaam ondernemen, participatie en educatie. De visie daarover is vastgelegd in het document 'Een andere kijk op de afvalbrengstations'.

Niet zelf ontwikkelen maar samen met partners

Voorgesteld wordt om een regionaal Circulair Netwerk te realiseren door partijen samen te brengen die nu al actief zijn op de eerdergenoemde disciplines. De werktitel die we aan geven is: Circulair Netwerk Alblasserwaard en Vijfheerenlanden.

Planvorming en haalbaarheidsonderzoek

Hoewel er al vele verkennende gesprekken hebben plaats gevonden liggen er nog geen uitgewerkte plannen om delen van het netwerk te realiseren. Op basis van de 10 aandachtspunten verdienen drie Netwerk-locaties prioriteit in deze beleidsperiode:

- Nieuw-Lekkerland: Er ontbreekt een brenglocatie in de noordwesthoek van het Waardlanden-gebied.
- Vianen: Het afvalbrengstation is niet berekend op de groei van het aantal inwoners. Dit probleem verergert bovendien.
- Leerdam: vanwege het ruimtegebrek en niet-optimale inrichting.
- Gorinchem: vanwege de kansen die hier liggen met het aangrenzende kringloopbedrijf.

Voor de planvorming en het bepalen van de economische haalbaarheid wordt een onderzoeksbudget aangehouden van € 160.000,-. Ook de realisatie van het nieuwe brengstation Groot-Amers zal in de plannen betrokken worden. Per locatie zal een consortium van partijen worden gevormd die inhoud kunnen geven aan de gewenste functies. Gemeenten en Waardlanden maken daar in ieder geval deel van uit.

4. Milieueducatie

Educatie

- Jong geleerd is oud gedaan
- Voortzetting 'Afvalvrije scholen'
- Realisatie educatie- en bezoekerscentrum

Een circulaire economie vergt niet alleen een omslag bij de afvalinzameling, ook de leefwijze van inwoners en de manier van consumeren moet veranderen. Gedragsverandering is daarbij het sleutelwoord.

Milieueducatie

Jong geleerd is oud gedaan. Daarom is het goed om vroeg te starten met milieueducatie. Sinds 2012 wordt afvaleducatie aan primair onderwijs in de regio aangeboden. Sinds 2015 is deze educatie verankerd in het programma 'Afvalvrije scholen', waar circa 80% van de regionale basisscholen in 2020 aan hebben deelgenomen. We willen dit graag een nieuwe impuls geven door de aanstelling van een vaste docent die de basis- en middelbare scholen bezoekt. Scholen geven het nu te weinig prioriteit, terwijl het een van de grotere vraagstukken van deze tijd is. Op school opgedane normen en waarden brengen kinderen mee naar huis, zodat ook ouders een graantje mee pikken. Jonge ouders zijn een belangrijke doelgroep voor onze educatieve activiteiten. Zij passen hun gedrag vaak aan op het wenselijke gedrag omdat zij hun kinderen het goede voorbeeld willen geven en ze zijn zich meer bewust van het belang van duurzaamheid vanwege hun nieuwe verantwoordelijkheid voor de toekomst van hun kinderen.

Educatie- /bezoekerscentrum

In het kader van de ontwikkeling van het Circulair Netwerk willen we graag de haalbaarheid van een educatie- bezoekerscentrum onderzoeken. Lesgeven over de circulaire economie is één, maar zien en ervaren is twee! Door een dergelijk centrum te vestigen bij één of meerdere locaties van het Circulair Netwerk kan aan kinderen (en ook aan bezoekers van de afvalbrengstations) zichtbaar worden gemaakt wat voor moois en goeds we met het afgedankte huisraad doen. Ook nu is er al redelijk veel vraag naar (school)excursies naar Waardlanden. Hiervoor zijn nu de faciliteiten niet beschikbaar.

5. Communicatie

Hoe betrekken we onze inwoners bij het nieuwe beleid?

- Duidelijke en transparante uitleg van het nieuwe beleid, bewustwording, nut en noodzaak ervan.
- Heldere uitleg over de veranderingen in het afval/grondstoffen inzamelsysteem
- Communicatieplan wordt opgesteld ter voorbereiding op implementatiefase. Vertaald naar diverse doelgroepen

Deze strategienota is in een open-planproces tot stand gekomen waarbij inwoners, ketenpartners en intermediairs intensief zo goed mogelijk zijn betrokken. Na consultatie van de verschillende doelgroepen hebben we de 10 aandachtspunten geformuleerd en hebben we een strategie en maatregelpakket opgesteld. De voorgenomen maatregelen zijn vervolgens weer op maatschappelijk draagvlak getoetst in een schriftelijk bewonersonderzoek.

Strategische boodschap

Minder afval, meer hergebruik, beheersbare kosten: dit zijn in het kort de redenen waarom we het beleid vernieuwen. De trendbreuk die nodig is om de beleidsdoelen te halen en de maatregelen die hiertoe worden genomen, vertalen we naar heldere communicatieboodschappen. We koppelen dit aan het perspectief en doel van een mooie, schone gemeente, waar het goed wonen, werken en recreëren is.

Uit de twee bewonersonderzoeken weten we dat inwoners het onder meer belangrijk vinden duidelijke instructies te krijgen voor het scheiden van afval. Goed scheiden is nog best lastig. Ook willen veel inwoners weten wat met de door hen gescheiden grondstoffen gebeurt, wat Waardlanden daarvoor doet en wat de resultaten zijn. Hierop gaan we meer inzetten, voortbouwend op de communicatiestructuur die in de afgelopen jaren verder is geprofessionaliseerd en ontwikkeld. Ook de redenen waarom voor bepaalde maatregelen is gekozen, moet worden uitgelegd. *Er zijn meerdere wegen die naar Rome leiden. Waarom is er voor die éne weg gekozen?* We zullen deze 'strategische boodschap' gedurende het gehele implementatietraject consequent blijven uitleggen en herhalen, waarbij we zo interactief mogelijk met doelgroepen in gesprek blijven.

Maatschappelijke context en draagvlak

Het doorvoeren van een verandering – van het afvalinzamelsysteem – kan gepaard gaan met problemen die inwoners daarmee ervaren. Een dergelijke verandering heeft immers impact op de samenleving. Door duidelijke, transparante communicatie faciliteren we inwoners bij het kunnen

voldoen aan de maatregelen van het nieuwe beleid. We laten zien dat we oog hebben voor problemen die zij ervaren; we onderkennen en benoemen deze en lossen ze op.

Op basis van de consultaties die we hebben gehouden, constateren we dat er draagvlak is voor de strategie en maatregelen die we in dit plan voorstellen. Natuurlijk zijn er verschillen in het gevoel van urgentie voor duurzaamheidsmaatregelen en kostenreductie. Tegelijk zijn we ons ervan bewust dat we niet iedere inwoner en belanghebbende organisatie bereikt hebben. Ook zullen er doelgroepen zijn die (nog) niet goed meegaan in de verandering. Dit maakt dat we ook na besluitvorming van dit plan goed blijven uitleggen waarom we tot deze strategie en (hoofd)maatregelen gekomen zijn. De toon die we kiezen is positief. Een veranderproces succesvol doorvoeren heeft tijd nodig. We zetten actuele, hoogwaardige kennis en ervaring in die beschikbaar is rond communicatie van veranderprocessen.

Communicatieplan

De communicatiestrategie werken we uit in een communicatie plan van aanpak. Hierin werken we uit hoe we onze verschillende doelgroepen betrekken en benaderen, met welke communicatieboodschappen, via welke offline en online communicatiedistributiekkanalen en -middelen. Het plan bevat ook een taak- en rolverdeling tussen gemeenten en Waardlanden, alsmede een tijdplanning en detailbegroting. In het plan volgen we de stappen van het voorgestelde proces van deze strategienota, we geven duidelijk aan wat we wanneer gaan doen.

We maken concreet en leggen uit wat we inwoners vragen waar het gaat om afval/grondstoffen te scheiden en aan te bieden, wat er verandert, hoe zij zo eenvoudig mogelijk afval kunnen scheiden, e.d. Uitkomsten van de twee bewonersonderzoeken en opmerkingen van inwoners betrekken we hierbij, evenals contacten tussen inwoners en de afvalcoach van Waardlanden. Het communicatieplan wordt direct na besluitvorming van deze nota opgesteld.

Locatiekeuze (ondergrondse) containers

Daar waar maatregelen gevolgen hebben voor de bestemming en het gebruik van de openbare ruimte, worden direct omwonenden en andere belanghebbenden daarvan op de hoogte gesteld en krijgen ze de mogelijkheid daar hun zienswijze op te geven. Het gaat dan met name om de locatiekeuze voor (ondergrondse) containers (stap 1). Om willekeur te voorkomen worden containerlocaties op basis van vooraf vastgestelde locatiecriteriën bepaald. Op de locatieaanwijzingen die daarop volgen (besluit B&W) kunnen eerst zienswijzen worden uitgebracht en indien nodig bezwaar worden aangekend. Voor ondergrondse containers die in een bestaand containerparkje worden geplaatst, wordt geen nieuwe aanwijzingsprocedure doorlopen.

Bijlage Uitvoeringsplan

Inleiding

In dit uitvoeringsplan wordt het stappenplan van hoofdstuk 3 uitgewerkt.

De stappen komen overeen met de scenario's 1A, 2A en 3A uit het scenario-onderzoek. In dit onderzoek is weergegeven in welke mate de stappen bijdragen aan duurzaam afvalbeheer (milieu) en betere dienstverlening. Tevens zijn de kostenconsequenties doorgerekend en de globale planning weergegeven.

De impact van de individuele maatregelen is opgenomen in de maatregel-catalogus. In deze catalogus is tevens te zien wat inwoners vinden van de maatregelen (resultaten draagvlakmeting).

Stap 1

Service vergroten grondstoffen/ basis op orde brengen

- Invoering omgekeerd inzamelen in Vianen
- Ondergronds brengen grondstofcontainers Vianen
- Plaatsing extra milieuparkjes glas/papier/ textiel
- Herstart gescheiden gft-inzameling hoogbouw
- Verstrekken van gf-bakje voor in de keuken
- Communicatie preventie en afvalscheiding
- Controle en handhaving op juist scheidingsgedrag
- Adresstickers op grondstofcontainers
- Nascheiding pmd hoogbouw

1A. Invoering omgekeerd inzamelen Vianen

In Vianen wordt hetzelfde inzamelsysteem voor restafval en pmd ingevoerd als in de andere Waardlanden-gemeenten. Bij de laagbouw wordt de restafvalminicontainer bestemd voor plastic verpakkingen, metalen en drankenkartons (pmd) en wordt er voor de inzameling van restafval ondergrondse verzamelcontainers geplaatst. In het buitengebied blijft de minicontainer voor restafval bestaan en wordt een vierde minicontainer voor pmd afval verstrekt. Met deze maatregel wordt feitelijk het VANG/ omgekeerd inzamelen ingevoerd, dat in 2014 al in de andere Waardlanden-gemeenten is geïmplementeerd. Met omgekeerd inzamelen wordt de service voor de inzameling van grondstoffen verhoogd en tegelijkertijd de service op restafval iets verlaagd. Deze 'serviceprikkels' leidt tot meer afvalscheiding en minder verbrandbaar restafval. Door pmd niet meer met zakken in te zamelen wordt zwerfafval voorkomen.

Met deze maatregel worden de volgende aanpassingen gedaan:

- Bij alle laagbouwwooningen in de woonkernen van voormalig gemeente Vianen (7.850 stuks) wordt de minicontainer voor restafval omgevormd tot pmd-container. Deze containers worden tweewekelijks geleegd. Voor de inzameling van restafval worden 160 ondergrondse restafvalcontainers geplaatst. De containerdichtheid die daarbij is aangehouden is vergelijkbaar in de rest van het Waardlandengebied (1 container op 50 huishoudens).
- Bij alle woningen in het buitengebied van voormalig gemeente Vianen blijft de minicontainer voor restafval behouden. Deze wordt 1 x per 4 weken geleegd. Voor pmd-afval wordt een nieuwe minicontainer verstrekt (500 stuks) die 1 x per 4 weken wordt geleegd. Indien gewenst wordt een tweede pmd-container verstrekt.

1B. Bovengrondse grondstofcontainers Vianen worden ondergronds gebracht

In Vianen is nog een aantal verzamelcontainers voor glas (17 stuks) en papier (16 stuks) bovengronds uitgevoerd. Door deze ondergronds te brengen krijgen de voorzieningen en de omgeving een nettere uitstraling waardoor ze beter gebruikt gaan worden (meer afvalscheiding). Bekeken wordt of de containers op dezelfde locatie ondergronds worden gebracht, of dat er betere (centralere) locaties denkbaar zijn. Voor textielcontainers blijven omwille van de kwaliteit (kleding wordt vochtig in ondergrondse containers) bovengronds.

1C. Plaatsing van extra grondstofcontainers glas/ textiel/ papier

Het netwerk van verzamelcontainers voor glas, textiel en papier is nog niet in iedere wijk/ gemeente optimaal. Soms moeten inwoners naar een andere wijk toe om de dichtstbijzijnde grondstofcontainer te bereiken wat niet ten goede komt aan het afval scheiden. Voorzien is in de plaatsing van 100 extra grondstofcontainers, te verdelen over de vier Waardlanden-gemeenten, in wijken en buurten waar nu nog geen of onvoldoende containers staan.

1D. Herstart gescheiden inzameling gft-afval bij hoogbouw en centrumgebied

Eind jaren 90 zijn veel gemeenten in Nederland gestopt met het gescheiden inzamelen van gft bij de hoogbouw en binnensteden omdat er weinig animo was voor het scheiden van gft en er te veel vervuiling in het gft werd aangetroffen. Zo ook in de Waardlanden-gemeenten. Een aantal succesvolle landelijke pilots heeft ertoe geleid dat veel gemeenten weer met gft-scheiding zijn begonnen bij de hoogbouw, maar dan met semi-ondergrondse containers die zijn voorzien van toegangscontrole (pasjessysteem). Door alleen gemotiveerde bewoners toegang te verlenen tot de containers wordt de kwaliteit van het ingezamelde gft gewaarborgd. Omdat er bij hoogbouw weinig tuinafval vrijkomt maar wel etensresten, wordt er bij voorkeur gesproken over gfe: groente-, fruit- en etensresten.

Deze maatregel houdt het volgende in:

- Bij de hoogbouw en centrumgebied van de vier Waardlanden-gemeenten worden semi-ondergrondse gfe-containers met toegangscontrole/ pasjessysteem geplaatst (250 stuks). De huidige semi-ondergrondse gfe-container in Vianen worden vervangen.
- Met een voorlichtingscampagne worden bewoners geattendeerd op het nut en de noodzaak van afvalscheiding en de mogelijkheid om weer gfe-afval te scheiden.
- Belangstellende bewoners ontvangen een pas (in de begroting is gerekend met 5.000 huishoudens) waarmee ze toegang krijgen tot de gfe-container.

1E. Verstrekken gfe-bakje voor in de keuken

Aan alle huishoudens (dus ook de laagbouwwoningen) die daar belangstelling voor hebben, wordt een keukenemmertje met een rolletje bio-afbreekbare zakjes verstrekt, waarmee groente-, fruit- en etensresten in de keuken kunnen worden bewaard. Het emmertje dient tevens als 'transportmiddel' naar de gft-minicontainer. Deze maatregel is in het najaar van 2018 beproefd in de wijk Hoog Dalem in Gorinchem, waar de bewoners zeer tevreden over waren.

1F. Communicatie preventie en afvalscheiding

Het louter verbeteren van de afvalscheidingsvoorzieningen is niet voldoende. De (nieuwe) voorzieningen zullen ook (op de juiste wijze) gebruikt moeten worden. Met behulp van gerichte communicatie zullen de veranderingen in het inzamelsysteem worden begeleid, en de nut en noodzaak van afvalscheiding onder de aandacht worden gebracht. Om de kwaliteit van de grondstoffen te waarborgen zal extra aandacht zal worden besteed aan de scheidingsregels: welk afval hoort in welke bak. In 2020 is Waardlanden al gestart met de inzet van de afvalcoach en het huis-aan-huis-verspreiden van scheidingswijzers. Hier zal de komende beleidsperiode vervolg aan worden gegeven.

In de implementatiefase zal een communicatieplan worden opgesteld, waarin alle communicatieacties in samenhang zijn uitgewerkt. Hierin zal ook de communicatie op afvalpreventie worden opgenomen (tegengaan van voedselverspilling, verpakkingsvrij winkelen, etc.).

1G Handhaving en controle op juist scheidingsgedrag

Nadat alle inwoners goed zijn voorgelicht over de scheidingsregels – welk afval hoort in welke bak – zal er ook worden gestart met het periodiek controleren en handhaven van de grondstofcontainers. Vooruitlopend op de inzamelwagen lopen kwaliteitscontroleurs/ afvalcoaches de bakken na en hangen aan de minicontainers die niet aan de kwaliteitseisen voldoen, een rode kaart met de reden waarom de container niet geleegd kan worden. Na het verwijderen van de vervuiling wordt de container alsnog geleegd. Bij herhaling wordt handhaving ingezet. Deze maatregel is al op proefbasis van start gegaan in januari 2021.

1H Adresstickers op grondstofcontainers

Op dit moment zijn de grondstofcontainers niet voorzien van adresstickers, zodat niet goed mogelijk is een individueel huishouden aan te spreken als er vervuiling in de grondstofcontainer wordt aangetroffen. Het gericht inzetten van afvalcoach (individuele voorlichting) of handhaving is dan lastig. Door de grondstofcontainers (minicontainers voor pmd, gft en papier) alsnog te voorzien van adressticker wordt de effectiviteit van maatregel 1G vergroot.

1I. Nascheiding pmd bij hoogbouw

Bij de hoogbouw is het controleren op juist scheidingsgedrag praktisch onmogelijk, omdat hier gebruik wordt gemaakt van verzamelcontainers. Met name de kwaliteit van het ingezamelde pmd is problematisch en kan niet zonder voorbewerking worden afgevoerd naar de eindverwerker. Om die reden worden de verzamelcontainers voor pmd bij de hoogbouw verwijderd (250 stuks) of (indien die er nog niet staan) omgebouwd tot papiercontainer. De betreffende huishoudens krijgen goed uitgelegd waarom er met de pmd-scheiding wordt gestopt. In het vervolg mag pmd-afval weer bij het restafval worden gegooid, waarna het apart wordt afgevoerd naar de nascheidingsinstallatie van HVC.

Stap 2

Regulering restafvalinzameling

- Ondergrondse restafvalcontainers worden uitgerust met elektronisch slot en pasjessysteem
- Op tijd legen van ondergrondse containers op basis van vulgraad
- Minicontainers restafval voorzien van identificatiechip
- Afvalbrengstations voorzien van elektronische toegangscontrole/ pasjessysteem
- Aanpak bijplaatsingen

2A. Toegangscontrole op de ondergrondse restafvalcontainers

De ondergrondse restafvalcontainers worden uitgerust met een slot en pasjessysteem zodat alleen de huishoudens in het Waardlanden-gebied daar toegang toe hebben. Dit voorkomt misbruik door passanten, bedrijven en inwoners van andere gemeenten. Per huisaansluiting (adres) wordt bijgehouden wie een toegangspas heeft.

Deze maatregel houdt het volgende in:

- Alle ondergrondse restafvalcontainers in de vier Waardlanden-gemeenten worden voorzien van een toegangssysteem. De inworpszuilen worden daartoe omgebouwd (1144 stuks + 160 stuks in Vianen).
- Alle huishoudens die zijn aangewezen op het gebruik van ondergrondse restafvalcontainers, krijgen een toegangspas waarmee ze de containers kunnen openen.

In het kader van de Wet bescherming van persoonsgegevens wordt het doel van de toegangspas vastgelegd in het gemeentelijk beleid. Dit doel is 'het beheer van en de controle op het gebruik van de (gemeentelijke) inzamelvoorzieningen'. Er zal uitsluitend registratie van inwerpen op adresniveau plaatsvinden.

2B. Meten van de vullingsgraad van ondergrondse containers

Door te meten hoe snel de ondergrondse containers gevuld raken met afval, kan daarmee rekening worden gehouden bij de inzameldienst. De containers worden in dat geval te allen tijde op tijd worden geleegd. Het risico van overlopende containers neemt daardoor af. Ook voorkomt het dat de restafvalcontainers te vaak worden geleegd, in een periode dat het restafvalaanbod – als gevolg van alle maatregelen die er worden genomen - sterk zal afnemen. Deze maatregel is dus ook een efficiëncymaatregel: het bespaart inzamelkosten.

2C. Chippen van minicontainers restafval in buitengebied

De minicontainers voor restafval in het buitengebied worden vervangen door nieuwe minicontainers met identificatiechip. Dit gebeurt volledig circulair: de oude containers worden vermalen tot granulaat, waarvan nieuwe containers kunnen worden gemaakt. Op de chip wordt het inzamelmiddel

met type en chipnummer gekoppeld aan het adres. Voorts worden de inzamelvoertuigen voorzien van apparatuur waarmee de chips kunnen worden uitgelezen. Vermiste en gestolen containers worden niet meer geleege, waarmee misbruik door passanten en bedrijven kan worden voorkomen.

Deze maatregel houdt het volgende in:

- Alle huishoudens in het buitengebied (10.000 stuks) krijgen een nieuwe minicontainer voor restafval met identificatiechip.
- De oude container wordt ingenomen door Waardlanden en aangeboden aan een recyclingbedrijf. Huishoudens mogen de container ook houden, maar deze kan niet meer voor lediging worden aangeboden.
- De inzamelvoertuigen (11 stuks) worden voorzien van uitleesapparatuur met boordcomputer. Containers zonder chip worden niet meer geleege. Containers die als vermist worden opgegeven worden op de blacklist geplaatst en niet meer geleege door de inzameldienst.

In het kader van de Wet bescherming van persoonsgegevens wordt het doel van het chippen van de minicontainers vastgelegd in het gemeentelijk beleid. Dit doel is 'het beheer van en de controle op het gebruik van de (gemeentelijke) inzamelvoorzieningen'. Er zal uitsluitend registratie van aantal ledigingen op adresniveau plaatsvinden.

2D. Toegangscontrole afvalbrengstations

De slagbomen op de afvalbrengstations worden voorzien van een paslezer. Alle huishoudens krijgen een pas (dezelfde pas waarmee de ondergrondse containers kunnen worden bediend) waarmee ze toegang kunnen krijgen tot de afvalbrengstations. Daarmee vervalt de toegangscontrole op basis van het intoetsen van een geldige postcode (wat geen waterdicht systeem blijkt te zijn). Huishoudens in het buitengebied die geen pas hebben voor de ondergrondse containers, krijgen een nieuwe toegangspas, alleen geschikt voor de afvalbrengstations.

2E. Aanpak bijplaatsingen

Om te voorkomen dat het afsluiten van verzamelcontainers leidt tot meer bijplaatsingen en troep op straat, zal goed moeten worden uitgelegd waarom we deze maatregelen invoeren en wat we van de inwoners verwachten om de containerlocaties schoon te houden. Daartoe zullen alle ondergrondse containers worden voorzien van een nieuwe gebruiksaanwijzing-sticker op de inwerpszuil. Bij containerlocaties waar structureel wordt bijgeplaatst (deze zijn door Waardlanden in kaart gebracht) wordt maatwerk uitgevoerd. Afhankelijk van de oorzaak van de bijplaatsingen (per locatie te beoordelen) wordt een keuze gemaakt uit de volgende mix van maatregelen:

- Gerichte huis-aan-huis voorlichting
- Extra handhaving, waaronder het eventueel posten/ op heterdaad betrappen van overtreders.
- Herinrichten van de containerlocaties: containers minder verleidelijk maken voor bijplaatsen van afval. Bijv. door aanleg van een 'tuintje' rond de containerzuil
- Containeradoptie: buurtbewoners betrekken bij het beheer en onderhoud van de containerlocatie. In ruil daarvoor krijgen ze maximaal support van de inzameldienst

Afval dat toch naast de containers wordt geplaatst wordt zo snel mogelijk weggehaald (om erger te voorkomen). Er is rekening gehouden met een extra opruimbudget van € 100.000,- per jaar.

Stap 3

Afvalscheiding belonen

- Invoering variabel tarief restafval
- Grof afval aan huis laten ophalen tegen betaling
- Acceptatiebeleid afvalbrengrstations aanpassen
- Extra inzet op zwerfafval en dumpafval

3A. Invoering variabel tarief

Het vaste tarief van de afvalstoffenheffing wordt verlaagd en er wordt een variabel tarief aan toegevoegd voor iedere keer dat een huisvuilzak in de ondergrondse restafvalcontainer wordt gegooid of de restafvalbak (minicontainer) voor lediging aan de straat wordt gezet. Hoe beter het afval wordt gescheiden, hoe minder vaak restafval hoeft te worden aangeboden, hoe lager de heffing. De hoogte van het variabele tarief is naar rato het volume wat in de voorziening kan worden aangeboden. De nieuwe tariefstructuur vergt aanpassing van de belastingverordening en de verordening afvalstoffenheffing. De laatste wordt jaarlijks door de gemeenteraden vastgesteld.

Voor speciale doelgroepen wordt maatwerk ingesteld:

- Minima: huishoudens die nu in aanmerking komen voor kwijtschelding (laag inkomen) zullen ook in de nieuwe situatie hierop aanspraak kunnen maken. Overwogen kan worden om de kwijtschelding te beperken tot het vastrecht en een aantal inworpen om ook deze groep te stimuleren zoveel mogelijk afval te scheiden en zo min mogelijk restafval aan te bieden. Iedere gemeente bepaalt afzonderlijk zijn beleid in deze.
- Huishoudens met medisch afval: sommige huishoudens hebben buiten hun invloedssfeer te maken met veel afval, bijvoorbeeld als gevolg van incontinentie, nierdialyse, etc. Voor deze doelgroep kan worden overwogen een substantieel aantal inworpen of minicontainer-aanbiedingen kwijt te schelden.

Zowel het tarieven- als doelgroepenbeleid zal tijdens de implementatiefase nader worden uitgewerkt en te zijner tijd aan de gemeenteraden voor akkoord worden voorgelegd.

Voorwaarde voor invoering van een variabel tarief is dat de ondergrondse restafvalcontainers zijn uitgerust met toegangscontrole en de minicontainers voor restafval zijn voorzien van een chip (maatregelen 2A en 2C). In het kader van de Wet bescherming van persoonsgegevens wordt het doel van de toegangspas en de chips op de minicontainers gewijzigd in 'het berekenen en innen van de gemeentelijke afvalstoffenheffing'. Er vindt registratie plaats van het aantal inworpen (ondergrondse containers) en aantal containeraanbiedingen (minicontainers) per huishouden om de hoogte van de heffing te kunnen bepalen. De grondslag van deze registratie zal worden vastgelegd in het gemeentelijk beleid.

3B. Grof afval laten ophalen aan huis tegen betaling

Grof-afval wordt nu nog gratis aan huis opgehaald. Om te voorkomen dat het gewone restafval als grof afval wordt aangeboden (om het variabel tarief te ontlopen), wordt ook voor grof restafval een variabel tarief ingevoerd. De hoogte van het tarief zal in de implementatiefase worden uitgewerkt en voor akkoord worden voorgelegd aan de gemeenteraden. Andere gemeenten hanteren veelal een tarief van circa € 25,- per keer (maximaal 1m³). In de huidige situatie geldt nog een wachttijd tot moment van ophalen van maximaal 2 maanden (Gorinchem 1 maand). Dit zal worden verkort naar een wachttijd van maximaal 10 werkdagen. Wil men sneller z'n grof afval af, dan kan het altijd gebruik maken van één van de vijf afvalbrengstations in het Waardlanden-gebied. Vanuit milieuoptiek heeft brengen de voorkeur boven halen, immers op het afvalbrengstation kan het grof afval in meer dan 22 grondstofstromen worden gescheiden.

3C. Acceptatiebeleid afvalbrengstation

Een andere ongewenste ontwijkmogelijkheid voor het variabel tarief is het afvalbrengstation. In de huidige situatie kunnen hier 22 grof afvalstromen gratis worden aangeboden. Door in ieder geval de grof restafvalstromen voortaan tegen betaling in te nemen, wordt voorkomen dat de afvalbrengstations overspoeld worden met sluikaanbod. Naast grof restafval kan er ook voor worden gekozen de 'bedrijfsafvalstromen' puin, hout en grof tuinafval tegen een kostendekkend tarief in te nemen. Daarmee kan het huidige (nauwelijks te handhaven) bedrijfsauto-regime worden beëindigd. Of men nu bedrijf of particulier is: voor puin, hout en grof tuinafval wordt een kostendekkend-tarief in rekening gebracht. Om een niet al te hoge drempel op te werpen, worden kleine hoeveelheden (bijv. tot 1 kuub per keer) vrijgesteld. De overige (grondstof)stromen waaronder huishoudelijke apparaten, oud-ijzer, matrassen, vlak glas, etc. blijven sowieso gratis.

In de begroting van dit plan is rekening gehouden met invoering van een variabel tarief op grof restafval, puin, hout en grof tuinafval. Ook is rekening gehouden met extra bemensing op de afvalbrengstations (1 fte extra per station) om de betalingen af te handelen en de dienstverlening verder te optimaliseren. De exacte invulling van het nieuwe acceptatiebeleid van de afvalbrengstations zal tijdens de implementatiefase worden uitgewerkt.

3D. Communicatie

De invoering van variabele tarieven op restafval en grof restafval is een wezenlijke verandering van het inzamelsysteem en de wijze waarop de kosten daarvan worden verrekend met de huishoudens. Dat zal van meet af aan goed uitgelegd moeten worden. Daarbij dient de nadruk te worden gelegd hoe men zelf invloed uit kan oefenen op de hoogte van de afvalstoffenheffing door nog beter de grondstoffen te scheiden uit het restafval. Maar ook door afval te voorkomen. Via verschillende kanalen (krant, social media, aan huis bezorgde brochures, brieven, etc.) zullen inwoners en intermediairs worden geïnformeerd. De servicedesk van Waardlanden (telefoondienst) zal voor en tijdens de implementatie extra bemenst worden.

3E. Extra inzet op afvaldump (handhaving en reinigingsinzet)

Met de invoering van het variabel tarief zal de handhavings- en reinigingsinzet verder worden verhoogd (bovenop maatregel 2E). Huisvuilzakken die naast ondergrondse containers of anonieme

plekken worden gedumpt, worden met tussenkomst van handhaving zo spoedig mogelijk verwijderd.
Hotspotlocaties (gewilde plekken om restafval te dumpen) worden dagelijks langsgereden.

Overige maatregelen

- Milieueducatie
- Ja/ja of ja/nee sticker
- Ontwikkeling/ planvorming Circulair Netwerk

Deze maatregelen worden parallel aan het stappenplan uitgevoerd.

4A. Milieueducatie

Scholen hebben veelal niet de tijd om zelf milieu- en afvaleducatie te verzorgen, ook al worden er goede lespakketten beschikbaar gesteld. Voorgesteld wordt om een vaste docent aan te stellen bij Waardlanden, die jaarlijks alle basis- en middelbare scholen in de vier gemeenten bezoekt. De aanstelling kan worden gecombineerd met die van afvalcoach/ medewerker afvalpreventie. De bijdrage aan het Natuur en Educatiecentrum stopt⁴.

4B. Ja/ja sticker voor het ontvangen van reclaimedrukwerk

Veel ongeadresseerd drukwerk wordt na ontvangst vrijwel direct ongelezen weggegooid. Met de nieuwe ja/ja sticker kan dat worden voorkomen. Huishoudens ontvangen alleen huis-aan-huis bladen en reclaimedrukwerk als ze dat aangeeft met een ja/ja sticker op de brievenbus. Daarmee wordt het huidige systeem omgedraaid. Nu ontvangt men zonder sticker op de brievenbus nog ongeadresseerd drukwerk. De oude nee/ nee sticker en ja/nee sticker blijven hun functie houden.

4C Haalbaarheidsonderzoek Circulair Netwerk

Voor de planvorming en het bepalen van de economische haalbaarheid van het Circulair Netwerk is in de begroting een onderzoeksbudget opgenomen van € 160.000,-.

⁴ Dit wordt nu gefinancierd uit de landelijke zwerfafvalvergoeding die in 2022 niet meer wordt verstrekt.

Monitoring en projectmanagement

- Afval- en grondstofmonitor
- Schoonheidsgraadmetingen
- Tevredenheid inwoners
- Projectmanagement

Afval- en grondstofmonitor

Om de effecten van het stappenplan goed te kunnen vaststellen wordt voorafgaande aan iedere stap en na voltooiing van het gehele stappenplan, een afval- en grondstofmonitor opgesteld. Deze monitor maakt inzichtelijk welke hoeveelheden restafval en grondstoffen zijn ingezameld. Hieruit kan worden afgeleid in welke mate er een verschuiving plaats vindt van afval en grondstoffen, en in welke mate de doelen uit dit plan worden gehaald.

Jaarlijks doet Waardlanden mee met de landelijke benchmark huishoudelijk afval van de NVRD om na te gaan hoe de vier Waardlanden-gemeenten presteren ten opzichte van andere vergelijkbare gemeenten.

Kwaliteit grondstoffen

Niet alleen de hoeveelheden restafval en grondstoffen zijn van belang, maar ook de kwaliteit van de grondstoffen is wezenlijk. Er worden sorteeranalyses uitgevoerd waarbij de kwaliteit (gemiddelde vervuilingsgraad) van het gft, pmd en papier worden bemonsterd.

Zwerfafval- en bijplaatsmetingen

Zwerfafvalmetingen moeten duidelijkheid opleveren of het afsluiten van de afvalvoorzieningen (stap 2) en de invoering van een variabel tarief (stap 3) geen negatieve invloed hebben op de hoeveelheid zwerfafval op straat en de hoeveelheid afval dat naast containers wordt geplaatst. Ook het aantal ondergrondse containers waar structureel afval wordt bijgeplaatst wordt gemeten.

Tevredenheidsonderzoek

Uiteindelijk gaat het om de tevredenheid van de inwoners. Aan het eind van de beleidsperiode – nadat alle maatregelen zijn ingevoerd – zal daartoe een tevredenheidsonderzoek worden gehouden.

Projectmanagement

Voor de implementatie van het nieuwe beleid en onderliggende maatregelen zullen veel voorbereidende werkzaamheden moeten worden verricht. Denk aan het opstellen van een communicatieplan, de aanbesteding van inzamelvoorzieningen, de uitwerking tarief- en doelgroepenbeleid (stap 3), etc. In aanvulling op de formatie die bij de gemeenten en Waardlanden al actief is op deze disciplines zal projectmatig worden ingehuurd. Daarnaast zal door waardlanden een projectleider worden ingehuurd.

Financiën

Financiën

- Totaal investeringsbedrag: € 6.493.600,-
- Structurele meerlasten: - € 0,8 per huishouden
- Eenmalige implementatiekosten: € 1.986.500,-

Deze bedragen gelden voor uitvoering van het gehele stappenplan (stappen 1, 2 en 3) en overige maatregelen voor alle Waardlanden-gemeenten gezamenlijk. De bedragen per stap staan in de tabellen.

In de onderstaande tabel zijn de financiële consequenties van het uitvoeringsplan samenvattend weergegeven:

Investerings		Netto structurele kosten*		Eenmalige kosten
		totaal	per huishouden	
Stap 1	€ 2.781.000	€ 387.805	€ 6,0	€ 815.900
Stap 1 + 2	€ 6.493.600	€ 1.121.979	€ 17,3	€ 1.588.700
Stap 1 + 2 + 3	€ 6.493.600	€ -217.775	€ -3,4	€ 1.826.500
Overig		€ 167.500	€ 2,6	€ 160.000
Totaal stappen 1 + 2 + 3 + overig	€ 6.493.600	€ -50.275	€ -0,8	€ 1.986.500
Totaal stappen 1 + 2 + overig	€ 6.493.600	€ 1.289.479	€ 19,8	€ 1.748.700
* inclusief uitgespaarde verwerkingskosten als gevolg van afvalreductie en afvalscheiding				

Het totale uitvoeringsplan (stappen 1, 2 en 3 + overige maatregelen) vergt een investering van € 6.493.600,-. De kapitaallasten (jaarlijkse rente en afschrijving) daarvan zijn meegenomen in de structurele meerkosten: de extra jaarlijkse kosten die het gevolg zijn van de maatregelen in dit plan. Voor gemeente Vijfheerenlanden komt daar nog een investeringsbedrag bij van € 82.500,-, zijnde de afkoopsom voor het aanpassen van het inzamelsysteem van voormalig gemeente Vianen aan het inzamelsysteem van de overige Waardlanden-gemeenten.

De netto structurele meerkosten van het uitvoeringsplan bedragen € -0,80 per huishouden. Dat betekent dat dit plan kostenneutraal kan worden uitgevoerd, mits alle drie stappen worden doorlopen. Indien alleen de stappen 1 en 2 worden uitgevoerd zijn de structurele meerkosten € 19,8 per huishouden.

Naast de netto structurele meerkosten brengt dit plan ook nog eenmalige implementatiekosten met zich mee. Deze lopen op tot maximaal € 1.986.500,-, ofwel € 30,60 per huishouden.

In de tabellen hierna zijn de investeringen, structurele kosten en eenmalige kosten onderbouwd weergegeven.

Investeringsbegroting

Stap 1	Aantal	Tarief	Investing	Afschrijf- termijn	Kapitaal- lasten
Aanschaf nieuwe ondergrondse containers restafval, exclusief toegangscontrole (Vianen)	160	€ 6.500	€ 1.040.000	20	€ 62.400
Aanschaf en uitplaatsen minicontainers pmd voor buitengebied Vianen	500	€ 37	€ 18.500	10	€ 2.035
Aanschaf en plaatsing van ondergrondse glas, papier en textiel containers, ter vervanging van huidige bovengrondse grondstofcontainers (Vianen)	33	€ 3.500	€ 115.500	20	€ 6.930
Aanschaf en plaatsing semi-ondergrondse containers GFT, inclusief toegangscontrole	250	€ 3.500	€ 875.000	10	€ 96.250
Aanschaf en plaatsing extra grondstof containers (glas, papier)	100	€ 6.000	€ 600.000	20	€ 36.000
Onvoorzien (5%)			€ 132.000		€ 10.181
Totaal stap 1			€ 2.781.000		€ 213.796
Stap 2	Aantal	Tarief	Investing	Afschrijf- termijn	Kapitaal- lasten
Aanpassing inwerpzuil ondergrondse restafvalcontainers met toegangscontrole	1.204	€ 1.450	€ 1.745.800	10	€ 192.038
Aanschaf toegangscontrole (elektronica-unit: kaartlezer, gsm-unit, elektronisch slot en voeding)	1.204	€ 950	€ 1.143.800	5	€ 240.198
Aanschaf en uitplaatsen minicontainers restafval voor buitengebied, incl. chip. Innemen oude minicontainers restafval	10.000	€ 37	€ 370.000	10	€ 40.700
Aanschaf en montage chiplezers op voertuigen voor minicontainers restafval	11	€ 16.000	€ 176.000	5	€ 36.960
Aanschaf en plaatsing kaartlezers / aanmeldzuil ABS	5	€ 20.000	€ 100.000	5	€ 21.000
Onvoorzien (5%)			€ 177.000		€ 26.545
Totaal stap 2			€ 3.712.600		€ 557.441
Totaal stappen 1 en 2			€ 6.493.600		€ 771.237
Stap 3	Aantal	Tarief	Investing	Afschrijf- termijn	Kapitaal- lasten
Geen investeringen					
Totaal stap 3			€ -		€ -
Totaal stappen 1, 2 en 3			€ 6.493.600		€ 771.237

Opmerkingen:

- Investeringsbedragen zijn bepaald op basis van recente aanbestedingen en/ of prijsopgaves. Uitgegaan is van prijspeil 2020. Voor de aanschaf en plaatsing van ondergrondse grondstofcontainers in Vianen is het investeringsbedrag exclusief de afkoopsom ad € 82.500,- voor het aanpassen van het inzamelsysteem van voormalig gemeente Vianen aan het inzamelsysteem van de overige Waardlanden-gemeenten.
- Er is uitgegaan een lineaire afschrijving. De rentelasten aan het begin van de looptijd zijn daardoor feitelijk hoger dan aan het eind van de looptijd. De hier weergegeven kapitaallasten zijn gemiddeld over de looptijd.
- Er is gerekend met een rentepercentage van 1%

Structurele kosten

Stap 1	Aantal	Eenheid	Tarief	Structurele meerkosten	Structurele meerkosten per huish
Kapitaallasten				€ 213.796	€ 3,3
Inzamelkosten				€ 44.146	€ 0,7
Flankerend beleid				€ 255.360	€ 3,9
- kwaliteitscontroles grondstoffen				€ 132.860	€ 2,0
- communicatie				€ 50.000	€ 0,8
- handhaving	1	fte	€ 72.500	€ 72.500	€ 1,1
- opruimdienst				€ -	€ -
Verwerkingskosten				€ -80.944	€ -1,2
- fijn restafval (-5% agv betere scheiding)	-703	ton	€ 136	€ -95.425	€ -1,5
- grondstoffen (gft, papier, glas, textiel) agv betere scheiding	703	ton		€ 24.581	€ 0,4
- nascheidingskosten pmd (agv kwaliteitscontroles)				€ -10.099	
Opbrengsten Afvalfonds				€ -44.553	€ -0,7
Totaal stap 1				€ 387.805	€ 6,0
Stap 1 + 2	Aantal	Eenheid	Tarief	Structurele meerkosten	Structurele meerkosten per huish
Kapitaallasten				€ 771.237	€ 11,9
Inzamelkosten				€ -27.411	€ -0,4
Databeheer/ administratieve organisatie				€ 544.800	€ 8,4
- Administratieve ondersteuning (data verwerking, objectenbeheer, passen en chipbeheer, etc)	1	fte	€ 72.500	€ 72.500	€ 1,1
- Technische ondersteuning (1ste lijns zorg)	2900	uur	€ 35	€ 101.500	€ 1,6
- Pas- en chipbeheer + datamanagement (uitbesteed)	65000	huish	€ 2	€ 130.000	€ 2,0
- Onderhoud en reparatie elektronicaset ondergrondse containers	1204	containers	€ 200	€ 240.800	€ 3,7
Flankerend beleid				€ 500.360	€ 7,7
- kwaliteitscontroles grondstoffen				€ 132.860	€ 2,0
- communicatie				€ 50.000	€ 0,8
- handhaving (fte)	3	fte	€ 72.500	€ 217.500	€ 3,3
- opruimdienst				€ 100.000	€ 1,5
Verwerkingskosten				€ -622.453	€ -9,6
- fijn restafval (-5% agv betere scheiding)	-703	ton	€ 136	€ -95.425	€ -1,5
- grondstoffen (gft, papier, glas, textiel) agv betere scheiding	703	ton		€ 24.581	€ 0,4
- nascheidingskosten pmd (agv kwaliteitscontroles)				€ -10.099	€ -0,2
- fijn restafval (-10% agv pasjessysteem op ondergrondse restafvalcontainers)	-2986	ton	€ 136	€ -405.266	€ -6,2
- grof restafval (-10% agv pasjessysteem op ABS-en)	-543	ton	€ 134	€ -72.792	€ -1,1
- hout (-10% agv pasjessysteem op ABS-en)	-787	ton		€ -40.690	€ -0,6
- puin (-10% agv pasjessysteem op ABS-en)	-1201	ton	€ 8	€ -9.005	€ -0,1
- grof tuinafval (-10% agv pasjessysteem op ABS-en)	-405	ton	€ 34	€ -13.756	€ -0,2
Opbrengsten Afvalfonds				€ -44.553	€ -0,7
Totaal stappen 1 en 2				€ 1.121.979	€ 17,3

Stap 1 + 2 + 3		Aantal	Eenheid	Tarief	Structurele meerkosten	Structurele meerkosten per huish
Kapitaallasten					€ 771.237	€ 11,9
Inzamelkosten					€ 29.163	€ 0,4
Databeheer/ administratieve organisatie					€ 642.300	€ 9,9
- Administratieve ondersteuning (data verwerking, objectenbeheer, passen en chipbeheer, etc)		1	fte	€ 72.500	€ 72.500	€ 1,1
- Technische ondersteuning (1ste lijns zorg)		2.900	uur	€ 35	€ 101.500	€ 1,6
- Pas- en chipbeheer + datamanagement + klikregistratie (uitbesteed)		65.000	huish	€ 2,5	€ 162.500	€ 2,5
- Onderhoud en reparatie elektronica set ondergrondse containers		1.204	containers	€ 200	€ 240.800	€ 3,7
- Inningskosten variabel tarief		65.000	huish	€ 1	€ 65.000	€ 1,0
Flankerend beleid					€ 722.860	€ 11,1
- kwaliteitscontroles grondstoffen					€ 132.860	€ 2,0
- communicatie					€ 100.000	€ 1,5
- handhaving (fte)		4	fte	€ 72.500	€ 290.000	€ 4,5
- opruimdienst					€ 200.000	€ 3,1
Verwerkingskosten					€ -1.970.890	€ -30,3
- fijn restafval (-30% agv betere scheiding)		-8772	ton	€ 136	€ -1.190.717	€ -18,3
- grondstoffen (gft, papier, glas, textiel) agv betere scheiding		8772	ton		€ 316.408	€ 4,9
- nascheidingskosten pmd (agv kwaliteitscontroles)					€ -10.099	€ -0,2
- fijn restafval (-10% agv pasjessysteem op ondergrondse		-2986	ton	€ 136	€ -405.266	€ -6,2
- grof restafval (-10% agv tarieven op ABS-en)		-2716	ton	€ 134	€ -363.958	€ -5,6
- hout (-10% agv tarieven op ABS-en)		-3937	ton		€ -203.451	€ -3,1
- puin (-10% agv tarieven op ABS-en)		-6003	ton	€ 8	€ -45.025	€ -0,7
- grof tuinafval (-10% agv tarieven op ABS-en)		-2023	ton	€ 34	€ -68.782	€ -1,1
Opbrengsten Afvalfonds					€ -412.445	€ -6,3
Totaal stappen 1, 2 en 3					€ -217.775	€ -3,4
Overig		Aantal	Eenheid	Tarief	Structurele meerkosten	Structurele meerkosten per huish
Milieu-educatie (1 fte docent/ afvalcoach)		1	fte	€ 72.500	€ 72.500	€ 1,1
Bijdrage Natuur- en Educatie Centrum					€ -30.000	€ -0,5
Huisvesting administratieve organisatie					€ 25.000	€ 0,4
Beheer en huisvesting brengpunt Nieuw-Lekkerland					€ 100.000	€ 1,5
Totaal overig					€ 167.500	€ 2,6
Totaal		Aantal	Eenheid	Tarief	Structurele meerkosten	Structurele meerkosten per huish
Stappen 1, 2 en 3 + overig					€ -50.275	€ -0,8
Stappen 1 en 2 + overig					€ 1.289.479	€ 19,8

Eenmalige kosten

Stap 1	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025
Projectmanagement (incl. aanbestedingen)	€ 150.000	€ 100.000	€ 50.000			
Omcaten restafvalcontainers naar pmd-containers Vianen (7850 stuks x € 4,-)	€ 31.400	€ -	€ 31.400			
Aanschaf en verstrekken keukenbakjes GFE + rolletje afbreekbare zakjes (32.500 stuks x € 10,-)	€ 325.000	€ -	€ 325.000			
Aanschaf, personaliseren + verspreiden bewonerspassen voor semi-ondergrondse GFE-containers (alleen aan gemotiveerde bewoners; 5000 stuks x € 3,50)	€ 17.500	€ -	€ 17.500			
Adresstickers aanbrengen op grondstofcontainers (50.000 huishoudens x € 3,-)	€ 150.000	€ -	€ 150.000			
Communicatie en voorlichting (65.000 huishoudens x €2,-)	€ 130.000	€ 40.000	€ 90.000			
Monitoring (nul- en effectmeting grondstoffen; kwaliteit grondstoffen, samenstelling restafval)	€ 12.000	€ 6.000	€ 6.000			
Totaal stap 1	€ 815.900	€ 146.000	€ 669.900			
Stap 1 + 2	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025
Projectmanagement (incl. aanbestedingen, inregelen administratieve organisatie)	€ 550.000	€ 200.000	€ 300.000	€ 50.000		
Omcaten restafvalcontainers naar pmd-containers Vianen (7850 stuks x € 4,-)	€ 31.400		€ 31.400			
Aanschaf en verstrekken keukenbakjes GFE + rolletje afbreekbare zakjes (32.500 stuks x € 10,-)	€ 325.000		€ 325.000			
Aanschaf, personaliseren + verspreiden bewonerspassen voor semi-ondergrondse GFE-containers (alleen aan gemotiveerde bewoners; 5000 stuks x € 3,50)	€ 17.500		€ 17.500			
Adresstickers aanbrengen op grondstofcontainers (50.000 huishoudens x € 3,-)	€ 150.000		€ 150.000			
Aanschaf, personaliseren + verspreiden bewonerspassen voor ondergrondse containers restafval en afvalbrengstations (60.000 stuks x € 3,-)	€ 210.000		€ 210.000			
Medewerker servicedesk/ telefoon (3 maanden, direct na invoering tbv opvangen piek; 520 uur x € 40,-)	€ 20.800			€ 20.800		
Communicatie en voorlichting (65.000 huishoudens x €4,-)	€ 260.000	€ 40.000	€ 220.000			
Monitoring (nul- en effectmeting grondstoffen; kwaliteit grondstoffen, samenstelling restafval, bijplaatsingen, dumpafval)	€ 24.000	€ 6.000	€ 12.000	€ 6.000		
Totaal stappen 1 en 2	€ 1.588.700	€ 246.000	€ 1.265.900	€ 76.800		

Stap 1 + 2 + 3	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025
Projectmanagement (incl. aanbestedingen, inregelen administratieve organisatie, aanpassingen belastingstelsel)	€ 550.000	€ 200.000	€ 300.000	€ 50.000		
Omcatten restafvalcontainers naar pmd-containers Vianen (7850 stuks x € 4,-)	€ 31.400		€ 31.400			
Aanschaf en verstrekken keukenbakjes GFE + rolletje afbreekbare zakjes (32.500 stuks x € 10,-)	€ 325.000		€ 325.000			
Aanschaf, personaliseren + verspreiden bewonerspassen voor semi-ondergrondse GFE-containers (alleen aan gemotiveerde bewoners; 5000 stuks x € 3,50)	€ 17.500		€ 17.500			
Adresstickers aanbrengen op grondstofcontainers (50.000 huishoudens x € 3,-)	€ 150.000		€ 150.000			
Aanschaf, personaliseren + verspreiden bewonerspassen voor ondergrondse containers restafval en afvalbrengstations (60.000 stuks x € 3,-)	€ 210.000		€ 210.000			
Aanpassen prullenbakken	€ 75.000		€ 75.000			
Medewerker servicedesk/ telefoon (6 maanden; 1040 uur x € 40,-)	€ 41.600			€ 41.600		
Communicatie en voorlichting (65.000 huishoudens x € 6,-)	€ 390.000	€ 40.000	€ 285.000	€ 65.000		
Monitoring (nul- en effectmeting grondstoffen; kwaliteit grondstoffen, samenstelling restafval, bijplaatsingen, dumpafval, tevredenheid bewoners)	€ 36.000	€ 6.000	€ 18.000	€ 12.000		
Totaal stappen 1, 2 en 3	€ 1.826.500	€ 246.000	€ 1.411.900	€ 168.600		
Overig	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025
Onderzoeksbudget / projectleiding ontwikkeling Circulair Netwerk	€ 160.000	€ 40.000	€ 60.000	€ 60.000		
Totaal	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025
Stappen 1 + 2 + 3 + overig	€ 1.986.500	€ 286.000	€ 1.471.900	€ 228.600		
- per huishouden	€ 30,6	€ 4,4	€ 22,6	€ 3,5		
Stappen 1 + 2 + overig	€ 1.748.700	€ 286.000	€ 1.325.900	€ 136.800		
- per huishouden	€ 26,9	€ 4,4	€ 20,4	€ 2,1		

Opmerkingen:

- De meeste eenmalige kosten vinden in de voorbereidingsfase plaats of net na de implementatie van de maatregelen.
- Bij de eenmalige kosten van stappen 1 + 2 is er van uitgegaan dat beide stappen gelijktijdig worden voorbereid en geïmplementeerd.

Disclaimer

Voor alle stappen en maatregelen in dit plan geldt dat de kosten voor de baten uit gaan. De baten treden pas op als het aanbodgedrag zich aanpast en er een daadwerkelijke verschuiving plaatsvindt van restafval naar grondstoffen. De effecten van de maatregelen zijn nooit 100% nauwkeurig te ramen. In deze nota is gerekend met gedragseffecten ontleend van gemeenten die al ervaringen hebben met deze maatregelen. In dat licht mogen de hier geschetste kostenberekeningen als realistisch worden beschouwd.

Planning

Planning

- 2021: voorbereidingen treffen, implementatiefase
- 2022: invoering stap 1 en 2
- 2023: invoering stap 3

2021

Na vaststelling van het plan wordt de projectorganisatie geformeerd en starten de voorbereidingen voor de stappen 1 en 2 van het stappenplan. Voor de benodigde investeringen worden aanbestedingen gehouden. Nagegaan wordt op welke plekken de ondergrondse containers het beste geplaatst kunnen worden. Over de locatiekeuze wordt inspraak gehouden. Er worden voorbereidingen getroffen voor de gfe-inzameling bij de hoogbouw. Het flankerend beleid wordt verder uitgewerkt en de administratieve organisatie en het databeheer worden vormgegeven. Brengpunt Nieuw-Lekkerland wordt gerealiseerd en er wordt een start gemaakt met de uitwerking van het Circulair Netwerk.

2022

Gestart wordt met het plaatsen van de ondergrondse containers en het inbouwen van elektronische toegangscontrole op de restafvalcontainers. Op de afvalbrengstations worden de zuilen voorzien van een kaartlezer. Alle huishoudens krijgen een pasje toegestuurd. Huishoudens in het buitengebied krijgen een nieuwe minicontainer voor restafval.

2023

Het variabel tarief voor restafval wordt ingevoerd. Voor het ophalen van grof afval aan huis wordt een ophaaltarief in rekening gebracht. Voor de 'bedrijfsafvalstromen' puin, hout en grof tuinafval wordt op het afvalbrengstation een kostendekkend tarief ingevoerd.